

INTERNACIA PEDAGOGIA REVUO

Organo de Internacia Ligo
de Esperantistaj Instruistoj
ILEI

Redaktisto: István Ertl, Universitato ELTE, Budapest

Respondeca eldonanto (verantw. uitgever): E. Symoens, Putsesteenweg 131 A, B-2180 Kalmthout

IPR

Redaktejo: Esperanto-fako, Universitato ELTE/BTK
H-1364 Budapest, Pf. 107

Presado: Grafika Centro de Universala Esperanto-
Asocio, Antwerpen

REDAKTA KOMITATO

Carlevaro, T. (CH)
Formizzi, G. (I)
Lins, U. (D)
Ludwig, E. (F)

Maitzen, M. (A)
Mallia, C. (M)
Mizuno, Y. (J)
Szerdahelyi I. (H)

Enhavo

Ádam Nádasdy – <i>Tosto</i>	1
Kovács M. – <i>La lastaj dek jaroj de ILEI</i>	2
NEKROLOGO	
<i>D-ro Peter Zlatnar</i>	12
LINGVOPOLITIKO	
Haupenthal R. – <i>Tezoj pri la lingva problemo</i>	15
LERNEJPOLITIKO	
Árvay S. – <i>Nigra tabulo</i>	16
LINGVOPEDAGOGIO	
MacGill S. – <i>Instrui per aktorado (unua parto)</i>	22
Dahlenburg T. – <i>Ĉu belarta verko apartenas al instruhelpiloj?</i>	29
Larue B.R., Van Damme E. – <i>La DLT-projekto, aŭ kiel maŝina tradukado helpas Esperanton, anstataŭ konkurenci ĝin</i>	34
LABORKOMISIONOJ:	
— STATISTIKO	
Pirlot G. – <i>Esperanto en universitatoj kaj superaj institutoj</i>	39
— DIDAKTIKAJ LUDOJ KAJ LUDILOJ	
Sossois G.	41
— LERNEJAJ KOOPERATIVOJ	
Ösz G. – <i>La signifo de lernejaj kooperativoj en Hungario</i>	51
EL LA VIVO DE SEKCIOJ	
<i>Societo de Aŭstraj Esperanto-Instruistoj</i>	56
AKTUALAĴOJ	
<i>okazintaĵoj – diversaĵoj – informaĵoj – sciindaĵoj</i>	58
EL LA VIVO DE LA LIGO	
<i>La 21-a Internacia Konferenco en Łódź</i>	61
Andreasson B. – <i>Ekonomia raporto kaj komentoj</i>	63
LIBROBRETO	66
FORUMO	
<i>Propono pri “Regularo por unueca ekzamen-sistemo”</i>	enmetaĵo

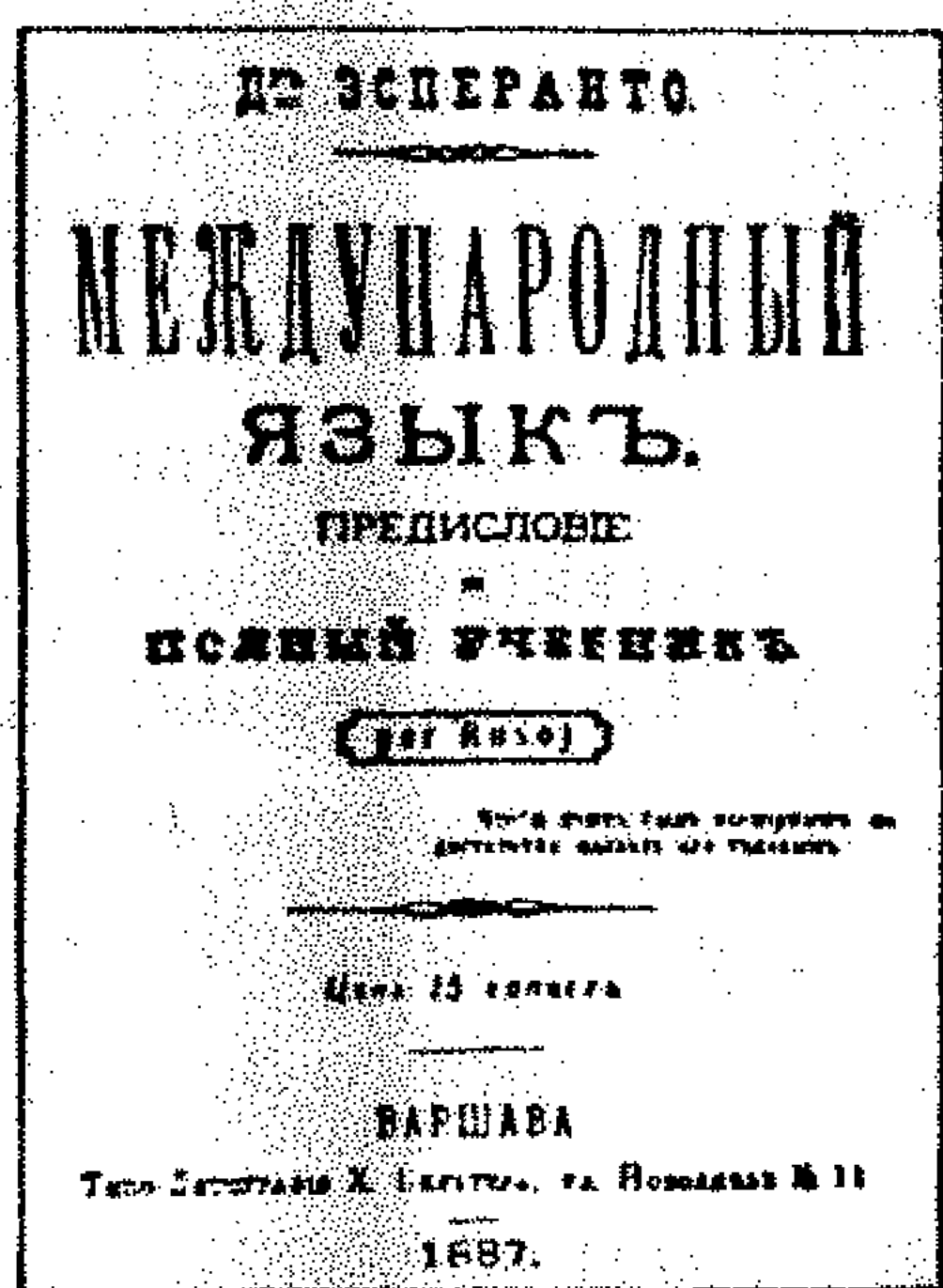
«Internacia Pedagogia Revuo» estas sendependa forumo de la tutmonda pedagogaro. Ĝi aperas trifoje jare. La redakta komitato rajtigas sin mallongigi aŭ korekti la manuskriptojn nur laŭ lingvaj vidpunktoj. Manuskriptojn ni ne resendas. Reproduktaĵoj, tradukaĵoj estas permesataj eĉ rekomendataj kune kun fontindiko.

Juan Antonio Giménez

Pl. Pintor Segrelles, 1-B-19,^a

46007 - VALENCIA

*Fotokopiaĵo de
la titolpaĝo de
la Unua Lernolibro
de D-ro Esperanto*

TOSTO

Ádám NÁDASDY

Ni devas boni tre, amaraj, karaj,
ĝisnune ruĝasangaj kunsortanoj,
ni devas duri tre por superregi
ŝvelmolajn ĉarmojn de la komfortamoj;

ni, kiujn Freud leĝere uniformas,
ni, kiuj eĉ la beston ekkompatas,
ni, kiuj venkojn kaj malvenkojn same
kiel kadencon, dekadencan ŝatas,

ni povas vivi nure klingo-akre
lime de dolĉo- kaj rubaĵmedio;
ne estas kroma solvo: eminenti
kaj flori, kien ajn nin puŝis Dio.

El la hungara tradukis Imre Szabó

LA LASTAJ DEK JAROJ DE ILEI baze de la konferencaj dokumentoj

Márta KOVÁCS

Dum la pasinta jardeko ILEI okupiĝis ĉefe pri la lerneja enkonduko de Esperanto. Du vojoj estis sekvitaj: renkontiĝoj kun instruaj kaj politikaj *instancoj* unuflanke, kaj aliflanke organizo de *eksperimentoj* en la lernejoj. La du programoj memkompreneble havas larĝan interrilaton unu kun la alia: la celo de la traktadoj kun la instancoj estis ebligi eksperimentan – aŭ hodiaŭ kelkloke jam regulan, laŭprograman – instruadon de Esperanto; kaj la eksperimentoj celis alvoki la atenton de la instancoj pruvante science la pedagogiajn-didaktikajn valorojn de Esperanto. Ĉi-foje ni okupiĝu pri la organiza laboro de ILEI, kiu precipe manifestiĝis dum la Konferencoj.

Koncerne *la lokon* de la konferencoj, ILEI havis la strategion kunveni ĉefe en landoj, kies lingvo ne estas instruata kiel fremda lingvo, plue viziti kiel eble plej da landoj por kontakti ĉie la instancojn.

Fine de la sepdekaj jaroj estis planite konferenci en norda parto de Afriko aŭ en Madagaskaro, sed ni atingis nur Malton, duonvoje inter la du kontinentoj. Kelkfoje proponiĝis havi la konferencon samlande kun UK.

La ĉeftemon de la konferencoj sugestis aŭ la loko de la aranĝo, aŭ aliaj aktualaj, ekz. en 1979, la Internacia Jaro de la Infano. Krom la pli ĝeneralaj temoj kutime okazas grupokunvenoj, diskutoj en laborgrupoj. Bedaŭrindas, ke ties rezultoj nur partete estas utiligitaj kaj la laboro ne daŭras dumjare. Bonega iniciato estis en 1977, en Luksemburgio la formado de 10 *laborkomisionoj*; estas inde rememori ilin:

1. ĝisdatigo de la instrumentoj kaj lernolibroj – ankoraŭ dum la 14-a konferenco en Malto kunvenis studgrupo pri metodika kaj didaktika servo de ILEI, en 1983 same laboris grupo, sed mi konas neniun kompletan dokumenton atingeblan por ĉiuj membroj;
2. Reglamento pri organizado de ILEI-konferencoj kaj seminarioj;

3. priskribo de sciencaj rezultoj de la eksperimentoj 1-2-a reg.;
4. partopreno en la projekto pri asociiĝintaj lernejoj de UNESKO – pri tio mi parolos ankoraŭ;
5. preparo de internacia simpozio pri lingvistiko kaj interlingvistiko – ĝi okazis en 1978 en Budapeŝto, ĝia materialo aperis en 1980, kun la titolo *Miscellanea Interlinguistica*, manuskripto de Univ. ELTE. En 1983 okazis la dua lingvistika kaj esperantologia simpozio en Massa;
6. ILEI-biblioteko: oni sugestis, ke ne estu starigita aparta biblioteko, sed estu kompilita katalogo de la diversaj bibliotekoj por diskonigi la fakajn librojn;
7. interŝanĝo de klasvizitoj kaj korespondado – mi neniam aŭdis, ke ILEI perus aŭ havus informojn pri la vizitemuloj; al korespondado: KSM estas kunlaboranta institucio!;
8. simpozio en Parizo: Konferenco de reprezentantoj de organizaĵoj kiuj uzas Esperanton, okazis en 1979, partoprenis ĝin 38 personoj kaj estis prezentitaj 12 referaĵoj, aperotaj en la serio de *Kajeroj de IPR* – laŭ la planoj;
9. monda ekspozicio de infandeseĝnaĵoj en 1979. Alvenis 1034 verkoj el 23 landoj;
10. ILEI en Afriko: In 1978 okazis estrarkunsido en Madagaskaro, sed la konferencon la registaro malaprobis. Helpoj por Afriko: ILEI planis eldoni kune kun UEA gramatikon de Esperanto en araba, svahila kaj malagaŝa lingvoj; en 1982 la estraro decidis donaci por analfabetuloj en Etiopio kajerojn, skribilojn ktp. en valoro de almenaŭ 500 NLG.

En 1985 la estraro decidis reaktivigi la laborkomisionojn. La jenaj estas funkciaj:

1. Scienca Esplor-Instituto, kiu organizus simpozion ĉiun duan jaron;
2. Ekzamena Komitato – ni tuŝos ankoraŭ tiun punkton;
3. Redaktistaro de IPR – same;
4. Int. Kolegaro por la ILS – ni ankoraŭ mencias ĝin;

5. Lerneja politiko;
6. Statistiko;
7. Lernolibroj, instrufontoj;
8. Porinfana literaturo, ludoj, kantoj;
9. Koresponda servo interlerneja;
10. Kunlaborantaj institucioj – pri kiuj mi parolos ankoraŭ.

Mi proponus kiel 11-an laborkomisionon por faka kunlaboro. Tio estis jam traktita en 1981, sed estus bezonata iu ĉiam disponebla ĝenerala skriba materialo.

Aparte allogaj estis dum kelkaj konferencoj (ekz. X-a, XIII-a, XV-a) la prelegoj de Pedagogia Perfektiga Kurso. En 1976 estis lanĉita la plano por konstanta seminario en Massa.

La **ekzamenregularo** aperis en 1976, kiel kromeldono de IPR, ĝia modifo okazis en 1983. Laŭ tio IPE-n rajtas organizi sekcioj, kiuj havas pli ol 20 membrojn. Laŭ la protokolo de la estrarkunsido en 1984, ILEI celas atingi agnoskon de sia IPE ĉe E-Akademio, kaj ankaŭ tion, ke la Akademio donu por ĝiaj diplomoj la validigan subskribon.

Post la eksperimentoj okazis Tendara Lernejo, en 1977, estis decidite organizi samtempe kun la konferencoj *Internacian Lernejon*, kunlabore kun UEA. En Hungario ĝi certe okazis, aliloke ĝi ne estis protokolita, sed ĝi estas planata por la Jubilea Jaro. En 1984 naskiĝis fonduso por financi la Int. Lernejon.

La konferencojn ĝenerale partoprenis 50-60 personoj, el 12-14 landoj. Estas tre malfacile diri, kigrade la membraro estas reprezentata.

La **membronombro** cetere montras signifan malkreskon:

1976 : 1 173

1980 : 968

1983 : 649

En 1977 la **membrokotizo** estis 1,50 NLG t.e. 3 SEK, la abono por IPR 9 DEM = 20 SEK. Ekde 1980 la abono de IPR estas aŭtomata membriĝo kaj inverse, por 10 NLG: en 1982 tio egalas 30 SEK. (Familianoj – sen IPR – pagas la duonon.) Ĝis 1980 proksimume la duono de la

membraro abonis IPR-on, poste 90%. Ekde 1985 la kotizo altiĝis je 40 SEK.

Ciam estis kaj estas problemo la kotizado de la netranspagipovaj landoj. Ekz. la nombro de la membroj en la Hungara Sekcio, kelkfoje eĉ la ekzisto de la sekcio dependis de tio, ĉu la sekciestro povis venki tiujn malfacilaĵojn. Dum la XVII-a konferenco en Portugalio la estraro decidis kompili t.n. "kondiĉilon" kiu donas la direktivojn, kiamaniere la landoj, kies kotizoj ne estas akceptitaj de la ĝeneralaj bankoj en Okcident-Eŭropo, havu la eblecon pagi per samvaloraj varoj. Tiu ĉi kondiĉilo devintus esti prezentata en IPR, kaj diskonigita pere de informfolioj – bedaŭrinde mi ne posedas la malnovajn numerojn de IPR, informfolioj mi same ne vidis, do mi ne scias, ĉu fakte ekzistas tiu kondiĉilo.

En la praktiko oni povas pagi la kotizon ĉefe per libroj, sed estis planite ebligi tion per aliaj lerniloj, diskoj, poŝtmarkoj, senkostaj ferioj kaj artikoloj por IPR. Unu jaron post tiu konferenco, en Jugoslavio, estis decidite, ke ILEI starigos libroservon kaj en la lasta paĝo de IPR oni indikos la liston de la libroj aĉeteblaj ĉe ILEI. Plano pri simila libroservoj jam naskiĝis en 1977 en Luksemburgio, proponiĝis la eldonejo Nuova Frontiera en Pisa.

Mi parolos ankoraŭ pri kunlaborantaj institucioj; Esperanto-Centro en Paderborn apartenas al ili, kaj ĝi okupiĝas ankaŭ pri librovendado. Ĉu ILEI ne povus esplori la eblecon starigi sian libroservon ene de tiu institucio?

Socialismaj landoj kaj ILEI. Krom la kotizproblemo, la orient-eŭropaj landoj ĉiam postulis apartan atenton de ILEI. En tiuj landoj ĝenerale la landaj asocioj de UEA okupiĝas ankaŭ pri la instruaj demandoj, same la sekcioj – kie ili ekzistas – agadas en la kadro de la Landa Asocio. Por pli bone kunordigi ilian laboron, estas planite krei subcentron en Budapeŝto. Dum la tiea estrarkunveno en 1977 efektive renkontis sin la reprezentantoj de la socialismaj landoj; eble ankaŭ nun estus dezirinda simila renkontiĝo.

Eksteraj rilatoj. Eble tie unue mi povas mencii, ke post plurjara pre-paro ILEI havigis juran rekonon en San Marino, en 1985. La plej gravaj instancoj, kun kiuj ILEI formis kunlaboran rilaton, estas UNESKO kaj UEA. En novembro de 1975 ILEI petis esti akceptita kiel neregistara organizo sub kategorio B. UNESKO petis informojn pri la rilato inter ILEI kaj UEA. En la respondo ILEI deklaris, ke ĝi estas instruista faka organizaĵo, plene memstara, nur en kunlaboraj rilatoj kun UEA. Fine UNESKO aprobis ILEI-n en kategorio C – sed daŭra celo estas atingi kategorion B. ILEI petis UNESKOn, ke la lernejoj, kie oni instruas Esperanton, estu agnoskitaj kiel Asociiĝintaj Lernejoj ĉe UNESKO. En 1977 estis fondita komisiono pri AL, sed la respondo de UNESKO mi ne konas. En 1982 ILEI proponis al UNESKO akcepti kaj aprobi modelklasojn en la kadro de UNESKO mem. Ĉiuj aprobitaj klasoj lernu Esperanton en pluraj diversaj landoj, havu inter si skribajn kontaktojn kaj ellaboru komunan projekton, kiu respondas al la celo de ILEI kaj UNESKO: kapabligi la infanojn estimi la dignon de la homo kaj lerni la pacan kunvivadon de la homoj.

La kunlaboro de ILEI kun UEA komenciĝis per la interkonsento de 1976. En tio estis formulite:

- interkonsiliĝo en ĉiuj esencaj demandoj koncerne la instruadon de Esperanto;
- komuna klopodo por atingi internacian ŝtatan konvencion por la instruado de Esperanto en lernejoj;
- interkontaktoj rilate al agadoj ĉe UNESKO;
- ambaŭ organizaĵoj instigu aranĝi kaj partopreni infankongresojn;
- reciproka oficiala reprezentigo dum la konferencoj kaj UK-oj.

En 1977, ILEI proponis al UEA kunlabori en la organizado de monda ekspozicio de infandesegnaĵoj, en la prilaboro de la eksperimentoj, organizo de simpozioj en Parizo kaj Budapeŝto, en la eldono de lernolibroj por Afrikaj landoj. UEA sin proponis uzi kaj disvastigi la lernejan statistikon de ILEI. Jam en Rejkjaviko estis teorie dividitaj la taskoj: ILEI estru la fakan, instruan kampon. UEA okupiĝu pri la socia, politika flanko de la lingvo kaj pri propagando.

En 1983-84 montriĝis malproksimiĝoj de la du organizaĵoj, sed la komuna estrarkunsido dum UK en Augsburg en 1985 decidis konservi la Interkonsenton, substrekante la plenan memstarecon de la du organizaĵoj, kaj emfazante la neceson fiksi ilian kompetenton. Ekz. koncerne la internaciajn ekzamenojn UEA aprobas diversajn gradojn de lingva kapablo, ILEI atestos la instrukapablon de la diplomoto.

La listo de la aliaj kunlaborantaj institucioj legeblas sur la lasta paĝo de IPR. Estas planite eldoni broŝuron kun ĉies programo kun la titolo Kunordigita programo pri edukado-instruado per kaj pri Esperanto.

La ligilo de la membraro inter du konferencoj estas *IPR*, ĉefe post la deviga abono. Ĝi aperas regule ekde 1976, kiam ĝi estis presita en Pisa kaj kiam oni atendis eĉ profiton pere de ĝi. Mi ne scias, ĉu ankaŭ hodiaŭ ĝi povus havigi profiton? Ekz. ĉu ĝi estas vendata ankaŭ por ne-membroj, en esperantistaj librovendejoj? Moralan profiton ĝi devus havigi, ja en 1984 estis decidite, ke ĉiu sekciestro ricevu almenaŭ 10 ekzemplerojn por varbaj celoj. En 1977, en Luksemburgio estis alvokitaj la sekcioj kontribui per unu artikolo jare, kaj ne nur en la teoria, sed ankaŭ en la praktika kampo. (Ni ripetas la alvokon – la redakcio.)

Dum la estrarkunsido en Augsburg en 1985 estis planita dua revueto; IPR iĝus faka, grandparte scienca revuo, aperanta trifoje jare, kaj la dua servus kiel interna, pli ĝisdatita informilo. Ĉu tiu plano estas ankoraŭ realigota?

Alia propono de la nuna estraro estis kunligi la sekciajn membrojn per fondo de pedagogaj kluboj. En Budapeŝto tio bone funkcias ekde la printempo de ĉi tiu jaro.

Ankoraŭ kelkaj eroj el la *planoj* de la opaj jaroj:

- 1977: – la konferenco decidis aŭspicii internaciajn pedagogiajn seminariojn (Burgas, Grésillon, Gyula, Helsingór, ktp.) Ĉijare okazos en Hungario la 4-a Internacia Metodika Seminario, same sub aŭspicioj de ILEI;
- la instruistoj estis instigitaj fariĝi gastigantoj laŭ la Pasporta Servo de TEJO – poste, en 1982-83 oni provis krei apartan ser-

von por loĝigado, mi ne konas la rezulton de tiu ĉi iniciato;

- kompili la liston de lernejoj, kie Esperanto estas instruata por montri ĝin al instancoj; tiun mondan statistikon UEA pretintus aperigi;

1980-82: – kompili adresaron de la Esperanto-lernantoj, kun deziro de la infanoj – por korespondado, plie por montri ĝin al la gepatroj, al la lernejoj kaj por ke ankaŭ TEJO povu kontakti ilin. Ĉi tie mi denove aludus KSM-n.

1985: – eldoni faknivelajn librojn pri instruado de Esperanto;

- organizi korespondajn kursojn;

- revigligi la Geonklan servon. (Tio okazis, dank' al W.H. SIMCOCK, *Clayton House, Butterton, LEEK, Staffs, ST13 7SR, Britio.*)

Por la jubilea jaro ILEI planas laŭ la konferenco en 1984 prezenti instruprogramon por ĉiuj lernejaj gradoj; laŭ propono de 1982, estas prezentota al faka publiko la funkciado de Internacia Lernejo. Oni estus petonta subtenon de UNESKO.

Konkludante, mi opinias plej grave paroli pri tiuj komponentoj, kiuj difinas la membroevoluo de ILEI: unue *kial* oni membriĝu, due, *kiel*. Ĉi lasta koncernas nur la netranspagipovajn landojn. La kialon strategie ni bone komprenas, sed ankaŭ la taktikaj paŝoj devas esti allogaj, t.e. estigo de efike funkciaj laborkomisionoj, kiuj ebligas al ĉiuj membroj de ILEI aŭ kontribui aŭ uzi ties servojn.

KONFERENCJOJ DE ILEI

1976-1986

Jaro konf.	Loko	Temo	Parto- prenintaj personoj	Repre- zentitaj landoj	gastoj, vizitoj akceptoj
1976	San Marino	Ne rasoĵ, sed ni in- fanoj loĝas en la mondo	81	13	G Ministro pri klerigado kaj kulturo G Episkopo de Rimini kaj San Marino A Federacitaj Sindikatoj A Lernejo en Cesena R UEA
1977 XI-a	Luksem- burgo	Kultura valoro de Esperanto	37	14	G Registara konsilanto ĉe la Ministerio pri Edukado G Vicurbestro de Luksemburgo G Prezidanto de la Domo de Eŭropo G Prezidanto de la Luksemburgia sekcio de AEDE A Urbestro de Luksemburgo A ĉe Eŭropa Komunumo A Urbestro de la dua urbo de Luksem- burgo A ĉe Tageblatt
1978 XII-a	Gorizia Italio	Fakaj vidpunktoj en la instruado	60	14	G Urbestro G Kabinetestro de prefektejo G Vicestro de la Polico G Karabinistestro G Kultura skabeno de la komunumo G Prezidanto de la loka turismo G Asesoroj pri instruado kaj kulturo resp. pri transporto kaj trafiko de la regiono G Ĵurnalistino de "Piccolo" A Urbestro

1979 XIII-a	Locar- no Svisio	Infano kaj lingvo	163	21	G Ŝtatkonsilisto, direktoro de edukde- G partemento G Urbestro G vicurbestro G Prezidanto de la urba konsilantaro A Direktoro de la porinstruista kantona lernejo A Urbestro A UEA
1980 XIV-a	Cotto- nera Malto	Esperanto-ponto al internacia kom- prenigo. Internacia lingvo por venki analfabetismon	62	9	G Prezidanto de Malta Respubliko A Ministerio pri Edukado
1981 XV-a	Gödöl- lő Hun- gario	La unuiga rolo de Eo por edukado en diversaj sociaj-lin- gvaj sistemoj	161	15	G Reprezentanto de la Ministerio pri Klerigo G Vicprezidanto de la konsilataro de la dep. Pest G Sekciestrino pri kulturaj aferoj de la Partio en dep. G Sekretario de la Landa Ped. Sindikato G Urbestro G Partia sekretario de la urbo G Vicprezidanto de HEA G Virektoro de la Universitato G Reprezentanto de la urbeŝtraro de Massa G Reprezentanto de la provinca ad- ministracio, Massa-Carrera G ĝenerala sekretario de UEA A Urbestro A Sekretario de Landa Pedagogia Sin- dikato
1982 XVI-a	Seiano Italio	La emancipa prin- cipo de Eo en la edukado, eblecoj kaj limoj	87	10	G Skabeno pri turismo de Vico Equense G Skabeno pri instruado G Inspektoro de Min. pri instruado
1983 XVII-a	Sintra Portu- galio	La etnaj minorita- toj kaj Eo	53	14	G Urbestro G Reprezentanto de Turisma Entre- preno A UEA

1984 Skofja **Esperanto en la sis-** 102
XVIII-a Loka **temo de fremd-**
Jugo-
slavio **lingva instruado**

11 G Vicprezidanto de la Respublika Ko-
mitato por Edukado, Klerigado kaj
Sporto
G Urbestro
A Ministerio pri Edukado
R UEA

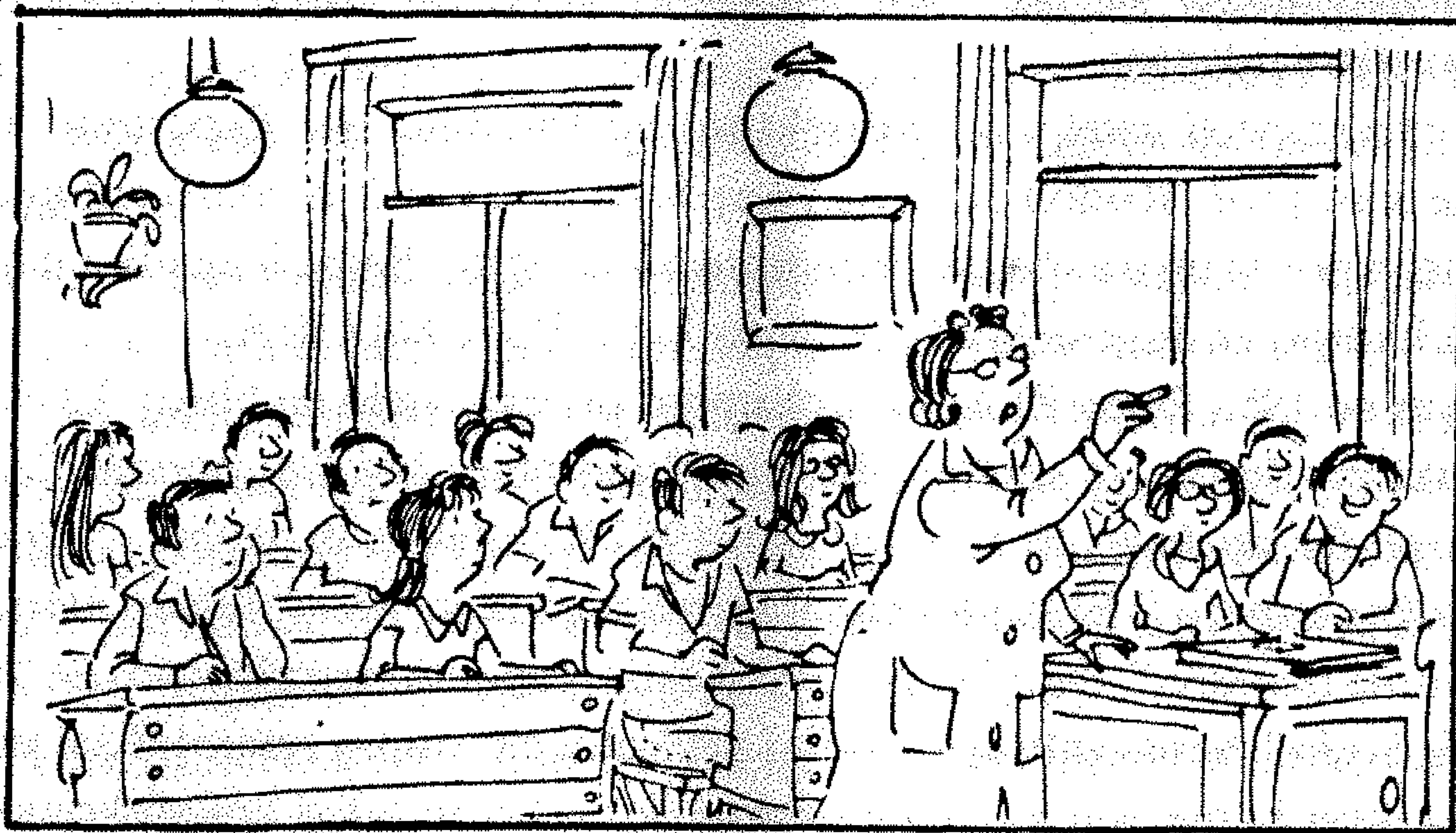
1985 Kungälv **English Yes,** 55
XIX-a Svedio **Esperanto jes.**
Lingvoj kiel part-
neroj

10 G Rektorino de la Popolaltlernejo
G Deĵoranta lernejestro de la Komu-
numo
A Urbestro
A UEA

1986 Louvain- **Pacon!** 69
XX-a la-Neuve
Belgio

13 R UEA

Matematiko

Instruistino: „Se unu bovino paŝtas dum unu jaro dek kilogramojn da kemiaĵoj, kiom da kemiaĵoj manĝas aŭ trinkas unu homo dum duonjaro?“

Nekrologo

D-ro Peter ZLATNAR

(11-05-1914 – 07-02-1987)

En 1933 li lernis Esperanton en Laborista Esperanto-Societo *Ljubljana*, kiun gvidis lia patro Peter ZLATNAR, fervojisto kaj revoluciulo. Lian agadon interrompis la dua mondmilito en 1941. Samkiel multaj jugoslavaj esperantistoj ankaŭ Peter Zlatnar partoprenis en la naciliberiga batalo. Jam en 1941 li devis vivi kaŝe. En 1942 li estis arestita kaj transportita en italan faŝistan koncentrejon. Post la kapitulaco de la faŝista Italio li fariĝis batalanto en la transmara brigado de Naciliberiga armeo de Jugoslavio ĝis la liberiĝo.

En la jaro 1946 li estis unu el la kunfondintoj de Jugoslavia Esperanto-Federacio. Ĝia prezidanto li estis inter 1954 kaj 1960. De 1951 ĝis 1980 li estis prezidanto de Slovenia Esperanto-Ligo. En 1956 li fariĝis ĝia honora prezidanto.

Intertempe li estis ankaŭ direktoro de Instituto por Esperanto kaj kune kun prof. Rudolf RAKUŠA kaj Jože KOZLEVČAR starigis fundamenton por la instruado de Esperanto en lernejoj. Same li agadis en lerneja kampo en Jugoslavia Esperanto-Ligo, ILEI kaj UEA.

Jam en 1952 Peter ZLATNAR okupiĝis pri eldonado de libroj. Li estis redaktoro de du tre serĉataj libroj: *“Jugoslavio kaj ĝiaj popoloj”* kaj *“Biografio de Josip Broz-Tito”*. En 1957 li redaktis la libron: *“Esperanto kaj lernejo”*. El la Slovena lingvo li tradukis *“Morfologian atlason de homa dentaro”*. De 1955 ĝis 1963 li estis respondeca redaktoro de *“La Suda Stelo”*. Sennombraj estas liaj artikoloj en multaj revuoj. Liaj prelegoj dum kongresoj kaj konferencoj donis krom fakaj ankaŭ konkretajn proponojn.

Kvankam li estis tre okupita kiel stomatologo kaj esperantisto, li ĉiam trovis tempon ankaŭ por kantistoj kaj fervojistoj.

Lia plej ŝatata kaj plej signifa agado estis: **Esperanto en lernejon**. La simpla konstato, ke la malfido, malamo kaj milito naskiĝas en homaj kapoj, ankaŭ lin konsciigis, ke oni devas ebligi al la junularo edukadon por la paco kaj interkompreniĝo inter la popoloj. En tiu sfero la internacia lingvo havas sian neanstataŭigeblan rolon, ĉar ĝi ja signifas laŭvorte “internaciismon en la praktiko”. Ekde la fondiĝo de Esperanto-Instituto de Slovenio li laboris pacience por edukado de instruistoj en Slovenio kaj en interŝtataj konferencoj pri instruado de Esperanto en lernejoj de kvin landoj. Same li zorgis pri organizado de praktikaj aktivadoj por junularo (festivaloj junpioniraj, UNESCO-Lernejoj). Li organizis *post-diploman studadon por instruistoj* de Esperanto en Pedagogia Akademio Ljubljana. La 22-an de novembro 1986 finis studojn la unua generacio de Esperanto-instruistoj en Jugoslavio.*

Ankoraŭ dum la lastaj tagoj, kun la antaŭsento de adiaŭo, li finskribis *raporton pri interŝtataj konferencoj pri la instruado de Esperanto en lernejoj*, do pri la laboro de dek jaroj. Estas vere, ke ne ĉiuj instruistoj kaj lernantoj ekaktivis en la movado, sed ĉiuj ekkonis, ke la paco kaj interkompreniĝo inter la popoloj eblas kaj necesas – hodiaŭ eĉ pli ol hieraŭ. Al tia ekkono estas la kontribuo de Peter ZLATNAR valorega kaj netaksebla.

Inter esperantistoj estas tre malmultaj filozofoj, kiuj scius kaj scipovus tiel komplete bazigi la movadon por Esperanto interne de la klopodoj por memadministrado kaj la nealianciteco. *Deklaracio pri la problemo de la lingvoj*, kiun li proponis en 1973, estas unu el liaj plej signifoplenaj postlasaĵoj. Li proponis, ke en la internacia kunlaboro ĉiu rezignu je altrudo de sia lingvo kaj uzu la duan – internacian lingvon Esperanto por respekto kaj egalrajtigo de kunparolanto.

Peter ZLATNAR faris dum sia riĉa vivo multajn signifajn laborojn kiel stomatologo kaj esperantisto kaj kiel batalanto por la homa interkompreniĝo, egalrajteco kaj por la pli bona mondo. Per sia senlaca laboro por kaj per Esperanto ĝis la lastaj tagoj li donis al la tuta esperantista movado netakseblan kontribuon, tre valoran kaj por Jugoslavio kaj por

la tuta mondo. La sola ebla danko por lia tuta laboro estas promeso de liaj kunlaborantoj, ke ili persiste daŭrigos nian komunan laboron.

Peter ZLATNAR estis la unua honora membro de ILEI!

Je la nomo de liaj kunlaborantoj kaj geamikoj: Mira Lipičar

* Kp. lian lastan artikolon, aperintan en IPR 1987/1: 24-28.

Ni petas tiujn gekolegojn, kiuj ankoraŭ ne sendis *ekspozician materialon* por la **21a Konferenco**, bonvolu urĝe sendi, por ke nia ekspozicio estu vere riĉa kaj propagandiva!

Gravega informo!

Kiel estas legeble sur la kovrilo, ĉi tiu numero de IPR estas duobla. Tio signifas, ke aŭtune ne aperos la tria numero. Anstataŭ ĝi aperos la *Jubilea Jarlibro de ILEI*, kiun la partoprenintoj de la 21-a Kongreso ricevos senpage, la membroj de ILEI kontraŭ 10 Svedaj Kronoj, kaj la ne-membroj kontraŭ 15 SK. El tiu ĉi numero, pro ĝia granda amplekso, ni forlasis la daŭrigon de "Prolegomeno", kiu aperos en la unua numero de la jaro 1988.

Lingvopolitiko

TEZOJ PRI LA LINGVA PROBLEMO

La sekvaj tezoj prezentigis unuafoje en la seminario “*La internacia lingvo*” aranĝita de Volksbildungsheim Waldhof e.V. en Freiburg (10/11 Februaro 1979). Ili estis bazo ankaŭ por podia diskuto de Junaj Eŭropaj Federalistoj la 4an de Junio 1980 en Saarbrücken pri la temo: “Ĉu Eŭropo fiaskos pro la lingvo-abundo?”

Ni nun prezentas ilin por diskuto al pli larĝa publiko.

1. Eŭropa kaj internacia integriĝo kaj kunlaboro pli kaj pli kreskas.
2. Sekve de tio la lingva komunikado pli kaj pli komplikiĝas kaj intensiĝas.
3. Ekzistas lingva problemoj ĝis nun ne solvita; ĝi ne malakriĝas, sed pliakriĝas.
4. Ĝis nun apenaŭ ekzistas elementoj de lingvo-politiko, nek en FRG, nek aliloke.
5. La lingva problemoj ne (plu) solveblas per la tradiciaj rimedoj (fremdlingva instruado, interpretado, ignorado, bagateligado).
6. Progreso ĉiam signifas transiron de *status quo*: ĉi principo aplikiĝu al la lingva problemoj.
7. Oni raciigu kaj senmitigu la solvo-eblecojn.
8. Oni serĉu argumentojn *por* anstataŭ *kontraŭ* Esperanto.
9. Oni ne pli longe lasu Esperanton al la ĝisnunaj esperantistoj.
10. La ĝenerala enkonduko de Esperanto estus pli granda revolucio ol la invento de la pres-arto. Oni reduktu la timon antaŭ ĉi paŝo.
11. La preta praktiki Esperanton estu sendependa de decidokompleksoj, kiujn la individuo ne povas influi.
12. Nova supernacia Eŭropo ekestos nur tiam, se ĝi volas ankaŭ la lingvan integriĝon kaj pretos plenumi lingvo-politikan *metanoia* (Gr. ŝanĝo de pensmaniero – la red.).

Reinhard Haupenthal, Sarlanda Esperanto-Ligo r.a.
Schulstr. 30, D-6601 Scheidt

Lernejspolitiko

NIGRA TABULO

Sándor ÁRVAY

Pli kaj pli laŭte aŭdeblas la alarma sonorilado – tutmonde publikiĝas malĝojigaj raportoj pri la lernejoj, antaŭdirante ombrozan estontecon por ili. Analizo de la aŭtoritata *“U.S. News and World Report”* konkludas ekzemple, ke lastatempe la klerigado kaj instruado en Usono longe postrestas malantaŭ tiuj de aliaj grandpotencoj, sekve la favoraj pozicioj de Usono en la industrio kaj komerco povas esti nur provizore gardataj. “Kiel perdintoj de la milito de cerboj, ni glitos inter la duarangajn industriajn landojn dum unu aŭ du generacioj” – skribas la gazeto.

Kritikoj trafas la publikan klerigadon ankaŭ en Eŭropo: en Britio, Francio, FRG, Hungario kaj alilande. Ĉi-sube ni raportas pri tio, kiel estas bazita la estonto de la venontaj generacioj en Hungario kaj tutmonde.

THE CORE CURRICULUM LESSONS PER WEEK						
JAPAN Elementary school pupils						
Subject	1	2	3	4	5	6
Japanese	8	8	8	8	8	8
Social Studies	2	2	3	3	3	3
Arithmetic	4	5	5	5	5	5
Science	2	2	3	3	3	3
Music	2	2	2	2	2	2
Art & Handcraft	2	2	2	2	2	2
Homemaking	—	—	—	—	2	2
Physical Education	3	3	3	3	3	3
Moral Education	1	1	1	1	1	1
Special Activities	1	1	1	2	2	2
Total number of required class periods	26	26	28	29	29	29

W.GERMANY Hauptschule, N.-Rhine Westphalia						
Subject	5	6	7	8	9	10
German	5	5	4	4	4	5
Social Studies	3	4	3	3	4	3
Mathematics	4	4	4	4	4	4
Natural Sciences	4	3	3	3	4	4
Foreign Language	5	5	4	4	4	4
Technical Skills/Economics	—	—	3	3	3	2
Music/Arts/Crafts/Textiles	3	3	3	3	2	2
Religion	2	2	2	2	2	2
Sport	3	3	3	3	3	3
Options	—	—	2	2	2	3
Orientation	1	1	—	—	—	—
Total	30	30	31	31	32	32

Japana kaj okcident-germana studhoraroj

Hierarkia listo de ses landoj

La Washington-a gazeto invitis 12 usonajn, 10 okcidenteŭropajn kaj japanajn fakulojn pritaksi laŭ antaŭdifinitaj vidpunktoj la lerneajn sistemojn de ses landoj, klasifikante de 1 ĝis 10 la baz- kaj mezgradan instruadon en kvin diversaj studobjektoj, nome en matematiko, natursciencoj, gepatra lingvo, sociaj sciencoj, fremdaj lingvoj. La plej alte estis kvalifikita Japanio kaj FRG, sekvitaj de Sovetio, Francio, Britio kaj laste Usono.

En matematiko plej altas la poentoj de Japanio (8,55), kiu signas la nivelon de la instruado de la matematiko tie. Sovetion la fakuloj taksis je 7,21, dum la aliajn nur postkuras Usono kaj Britio kun iliaj 5,63, resp. 5,58. La fakuloj rimarkigas, ke la supereco de Japanio pleje sentebblas en la kampo de la aplikita matematiko. Pri la instruado de natursciencoj la plej alte estis taksita ree Japanio kaj Sovetio (8,05, resp. 7,14), mal-supras denove Usono kaj Britio (6,36 kaj 6,16). La pritaksintoj citas frazon de la brita ĉefministro, Margaret Thatcher, laŭ kiu por la progreso de Anglio necesas "anstataŭ instrui klasikaĵojn pli kaj pli akcentigi la gravecon de scienca formado".

Indas observi, ke en la kampo de sociaj sciencoj jam aliaj nacioj eminentas (FRG 6,81, Usono 6,77). La edukadon pri gepatra lingvo la opini-sondado de "*U.S. News and World Report*" juĝas la plej bona en Francio (ĝi rimarkigas, kiugrade la instrupolitiko en Francio estas influata de la graveco de la nacia identeco, dume ĝi atentigas, ke en Sovetio 42 naciaj lingvoj estas instruataj krom la ĉie deviga rusa). La instruadon de fremdaj lingvoj, laŭ la analizo, pleje flegas FRG (7,13), kie ĉiuj lernejoj devige lernas la anglan dum kvar-ok jaroj; la duan lokon ĉi-kampe okupas Sovetio.

Breĉoj en la scio

La internacian situacion de instruado lastatempe ekzamenis ankaŭ aliaj organizoj. Internacia enketo pritaksis matematikajn testojn, senditajn

el 15 landoj, de miloj da mezlernejanoj. La unuan lokon atingis Hongkongo, la liston fermas: 13. Hungario, 14. Usono, 15. Tajlando. Alia esploro de UNO celis ekscii tion, kiagrade konas junuloj la kulturon, historion de aliaj landoj. La plej grandaj breĉoj konstateblis ĉe usonaj lernantoj. Laŭ sciigo el New York, 20% de la lernejoj ne kapablas montri la lokon de sia patrio sur mondmapo.

La efikeco de instruado en Usono iĝas ĉiam pli politika demando: demokratoj kaj respublikanoj same urgas la enkondukon de novaj sciencoj en la instruan planon kaj plilongigon de la lernojaro. (Aktuale Usono ofertas la plej longan libertempon al lernantoj, ĉar pro la 180-taga lernojaro la klasĉambroj vakas preskaŭ dum duonjaro. Kompare, la instruaro en Japanio daŭras 243 tagojn, en FRG 210-220, en Sovetio 211, en Britio 195, en Francio 185, en Hungario, depende de la lernejo, 180-190 tagojn.)

Fakuloj atentigas pri tio, ke meza usona lernanto spektas televidon dum 15 000 horoj jare: tiu tempo superas je 2000 horoj la tempon pasigitan en lernejoj. En Usono ege mankas fakinstruistoj; pedagogoj nek morale nek materiale estas sufiĉe respektataj. (En Japanio la socia respekto de instruistoj egalas tiun de inĝenieroj, kaj ilia salajro 2,4-foje superas la tutsocian mezon. La prestiĝo de usonaj pedagogoj multe pli malaltas, ilia pago nur 1,7-foje superas la mezon. En Hungario la meza salajro de pedagogoj – 5 250 forintoj – eĉ ne atingas la tutlandan mezan pagon. Ĝus diplomiĝintaj instruistoj en nia lando prilaboras meze nur 3 700 forintojn.)

La japana modelo

La analizo de *U.S. News and World Report* aludas ankaŭ tion, ke estontaj pedagogoj en Usono pleje studas la teorion de instruado, neglektante la fakajn sciojn mem, kiuj estas la centro de universitataj studoj en Eŭropo aŭ Japanio. Usonanoj envias ankaŭ la centrigitecon de la publika klerigado en eŭropaj landoj, ĉar tiel povas validi unueca

lerneja kaj ekzamena sistemo en la tuta lando. Fine de februaro, la Ministerio pri Publika Klerigado en Usono pritraktis 111-paĝan raporton pri "Nuntempa instrusistemo de Japanio". La malkaŝita celo de la ĝisfunda analizo estas transpreni kaj utiligi certajn "usonigeblajn" japanajn spertojn.

Konstato el la raporto emfazas, ke "la plejparto de japanaj lernantoj klopodas ne akiri atestilojn, entrepreni kromlaborojn, helpi en hejmaj laboroj, sed simple – lerni. Ĉar la japana socio centriĝas je la ago de lernado." En Eŭropo kaj Usono la instruado estas preskaŭ ekskluzive konfidata al la lernejoj, dume en Japanio la familio kaj gepatroj havas grandan rolon tiukampe. (Ekzemple, s-ino Kyoiku, kiam ŝia infano mal-sanas, iras al la lernejo mem, por ke la infano tuj sciigu pri la pritraktita materialo.) En Japanio eldoniĝas pli ol kvindek gazetoj, kiuj preparas la gepatrojn kaj infanojn al la taskoj de la t.n. "antaŭlerneja formado", kion partoprenas 90% de 4-jaraj japanaj infanoj. La postuloj de la 12-klasa instrusistemo, kiu konsistas el sesjara bazlernejo kaj mezlernejo, duonigita je po 3 jaroj, estas tre severaj.

Socian respekton!

La taskojn de la ĉinia instruado Deng Xiao-ping formulis jam en 1978 jene: "necesas altigi la socian respekton de la instruistoj. Ili devas esti estimataj ne nur de la lernantoj, sed de la tuta socio." Laŭ analizo de la usona revuo Time, la plej granda kleriga sistemo de la mondo, kiu okupas 183 milionojn da lernantoj inter 7 kaj 19 jaroj, nuntempe estas nur serĉanta la vojon, kiu povos elkonduki tra reformo el la krizo. En Ĉinio, kie la loĝantaro jam miliardas, nur 39 milionoj povas atingi la komencajn klasojn de la mezlernejo, 7 milionoj la finajn. En la nuraj 1016 universitatoj kaj altlernejoj de la landego diplomiĝis nur 6 milionoj da studentoj. La ĉina reformo celas ĝis 2000 enkonduki la devigan 9-jaran instruadon, plialtigi la instruistajn salajrojn kaj finance helpi la malriĉajn lernejojn. "Time" rakontas, ke lastatempe, por akiri profiton,

certaj lernejoj luigis instrumentojn al oficejoj kaj magazenoj, aliaj eĉ transformis klasĉambrojn je hoteloj.

La primara problemo de la reformo estas, ĉu sufiĉos fakinstruistoj – tial atendeblas plivastigo de la faklerneja reto en la venontaj jardekoj. Jam nun tre popularas la t.n. “TV-Universitato”, kiu instruas pli ol 200 studobjektojn, inter ili maŝinindustrion, pedagogion kaj juron. De 1979 la semajne 20-studhoran “universitaton” finis per sukcesa ekzameno 1,5 milionoj da homoj.

Malrapida reformo

La fortostreĉojn de Sovetunio la analizo de *U.S. News and World Report* mencias kiel pozitivan ekzemplon. Jam artikolo el “*Moskovskaja Pravda*” ne estas tiel kontenta. Laŭ la aŭtoro “la reformo realiĝas malrapide, la reorganizado nek laŭ ritmo nek laŭ etendo kontentigas.” “*Pravda*” urĝas en komentario, ke novaj lernolibroj, ellaboritaj laŭ pli modernaj instruplanoj, estu rapide eldonataj por la 43,5-miliona sovetia lernantaro. La reformo celas ankaŭ la plialtigon de la prestiĝo de korpaj laboroj, ĉar lastatempe la respekto por fizikaj laboroj senteble malplialtiĝis, parte pro la nesufiĉa nivelo de tiufakaj lernejoj.

“GDR rapidege modernigas la instruplanojn” konstatas la trans la limo “*Süddeutsche Zeitung*” el München, emfazante, ke dum la lasta lernojararo da novaj instruplanoj estis enkondukitaj en mez- kaj altlernejoj; apartan atenton ricevas en GDR la informatika instruado.

Analfabetoj en Francio?

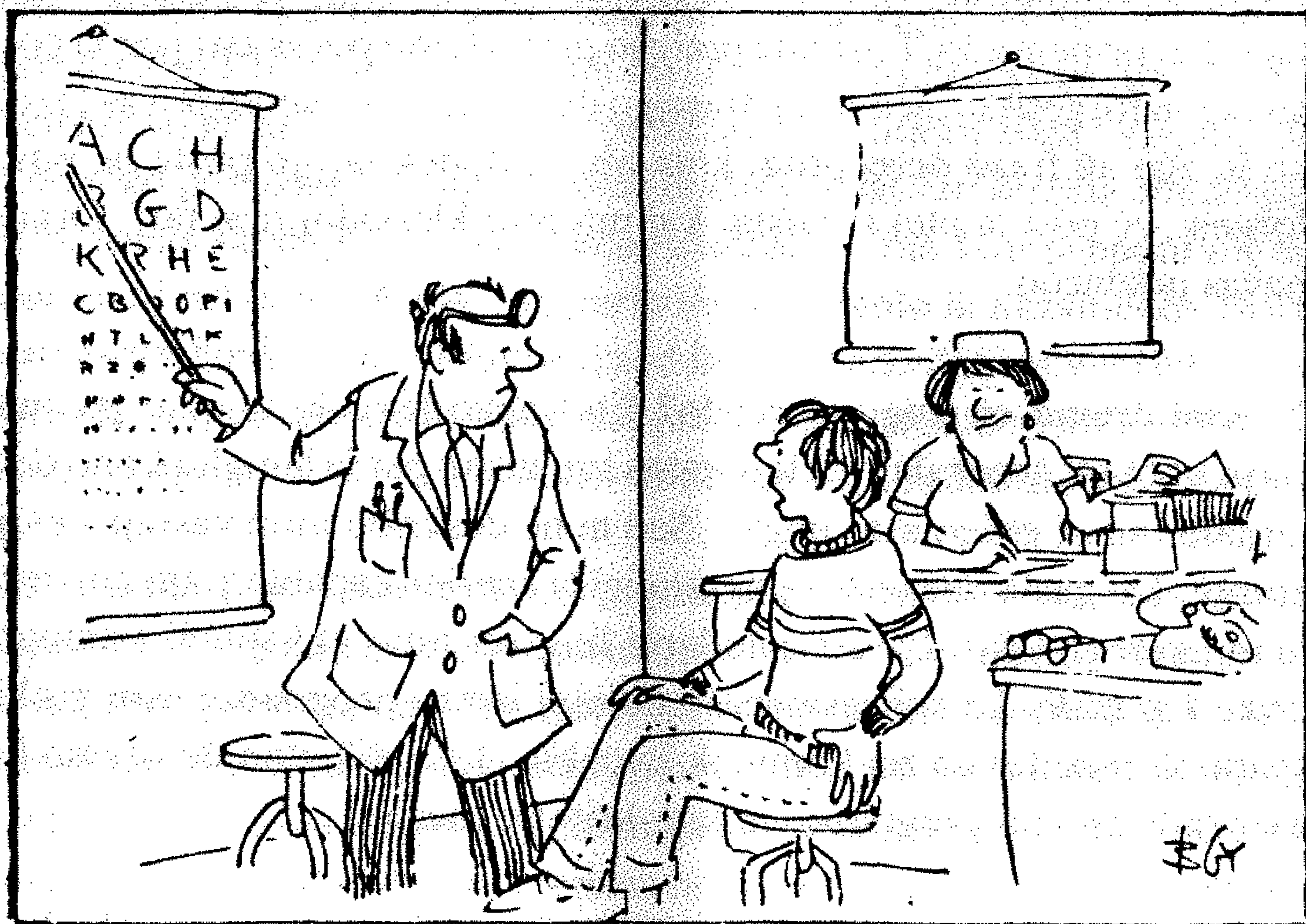
Kvankam informatiko grave rolas en la franca ekonomio, lernejoj luktas ofte kun bazaj problemoj. Laŭ “*Paris Match*” (1986, 38): “Dum 12 milionoj da geknaboj amasiĝas, kune kun 600 000 instruistoj, en 79 114 lernejoj, ni devas sperti, ke la entrepreno nomata “franca publika

klerigado" posedas la nekontestigeblan rekordon de netaŭgeco, ĉar ĝi produktas seriojn da stultuloj kaj inundon da analfabetoj. Laŭ esploro 20% de la sesaklasanoj, 12% de la triaklasanoj ne scipovas skribi." (En Francio la bazaj, resp. mezaj klasoj numeriĝas post "prepara kurso", komence de 10. Temas do pri 11-, resp 14-jarluloj. La red.)

Laŭ artikolo, aperinta en "Magyarország" (1987,9)

Ĉu la priskribitaĵoj samas kun viaj spertoj kaj opinioj? Skribu ankaŭ vi sur la "Nigra Tabulo"!

ĈE OKULKURACISTO

(Brenner György)

LERNANTO: NU BONE, SINJORO DOKTORO,

MI SINCERE KONFESAS: MI HAVAS PROBLEMON
NE KUN LA OKULOJ, SED KUN LA LITEROJ.

Lingvopedagogio

INSTRUI PER AKTORADO

Duparta artikolo de Stefan MacGILL

1. Kial dramo en edukado? Dramo en la lernejo ĝenerale celas stimuli la kreivon, pligrandigi la esprim-kapablon, la memfidon kaj kunlaborem. Ĝi estas sociiga agado, per kiu ni povas puŝi la studentojn preter siaj limoj ĝis novaj spertoj kaj atingoj. Per la klasika dramo ni fajnigas la konon de literaturo kaj ĝia aprezo. Per pli moderna dramo ni fosas en sociaj demandoj kaj interhomaj rilatoj, tiel ke ili iĝu temoj por diskutado kaj pripensado. Formala prelego pri tia temo povas esti jam la postan tagon forgesitan, sed trafa dramigo de la sama problemo povas rezulti en iu ago aŭ frazo perceptita, kiun oni eĉ dudek jarojn poste ne povas forgesi, eĉ post la plej persistaj kaj intensaj klopodoj tion fari. Dramo havas potencon.

2. Kial dramo en lingvo-lernado? En lingvo-lernado la eblo plenumi tiujn noblajn ĝeneralajn celojn estas bremsata per la limigita kono de la lernata (aŭ eĉ eklernata) lingvo. Sed ni ne deskribu tiujn vastajn celojn entute, kaj ĝuste unu el ili – pligrandigi la esprim-kapablon – ni altigu ĝis la unuaranga loko. La ĉef-celo lerni lingvon estas ekkapabli *komuniki efike kaj trafe*. La sukcesmezuro de niaj instru-programoj estu ĝis kiu grado ili rezultas en tia komunik-kapablo. La aplikadon de dramo kaj aktorado en niaj programoj ni sam-kriterie mezuru.

3. Manieroj enkonduki dramon. En la diversaj manieroj mi volas konsideri du ĉefajn. La unuan mi detaligos kaj ekzempligos ĉi sube, la duan ni pritraktos en la dua parto de ĉi tiu artikolo. La du aliroj estas:

- a. Uzo de jam verkitaj skeĉoj aŭ teatraĵoj;
- b. Spontana rol-ludado laŭ donitaj situacioj.

Laŭ la supra postulo, ke la celo de dramo devas esti la stimulo de la komunika kapablo, vi povus facile supozi, ke la dua rimedo multe pli taŭgas ol la unua. En tio vi ja pravas, sed ankaŭ la unua povas ludi adekvatan kaj eĉ indan rolon, spite la evidentajn kritikojn.

a 1. La evidantaj kritikoj: La studado de jam verkitaj teatraĵoj ekzercas ĉefe la laŭtleĝadon, kaj en la moderna lingvo-instruado la kapablo laŭtlegi estas tre malalte taksata. Du personoj, kiuj laŭtlegas unu kontraŭ la alia ne konsistigas konversacion; ili ne komunikas. La ekzerco iĝas iom sencohava, se necesas prepari teatraĵon aŭ skeĉon por iu publika prezentaĵo, tiel ke la studentoj havas sufiĉan motivigon parkeri la tekstojn. Tamen, eĉ parkerado ne estas taksata tre altnivela lingvalerto, precipe se ĝi ne estas transformata en la kapablon uzi la parkeritajn vortojn kaj strukturojn poste kiel iloj de praktika komunikado. En Esperantaj grupoj, la okazoj por publikaj prezentaĵoj estas limigitaj, do la pravigo por uzado de jam verkitaj tekstoj devas esti serĉata alikampe. Ni bezonas skeĉojn, do, kiuj estas uzeblaj kiel la komencepunktoj de spontanaj rol-ludoj. En la dua parto de la artikolo ni ekzamenos aliajn manierojn lanĉi tiujn rol-ludojn, sed fakte la uzo de jam verkita skeĉo havas kelkajn avantaĝojn super tiuj prezentotaj metodoj. Sed ne kiu ajn trovebla dramo taŭgas kiel situaci-donilo por rol-ludado. Kiaj necesas?

a 2. Postuloj pri tekstoj: Entute malmultaj dramoj estas verkitaj en Esperanto, tiuj pedagogie konstruitaj eĉ malpli. La sekcio "Teatraĵoj" en la Libro-katalogo de UEA donas superrigardon el kiu elekti. Taŭgaj skeĉoj devas esti sufiĉe mallongaj por esti trakteblaj ene de stud-horo, kaj ĉiu sceno devas esti sufiĉe mallonga kaj resumebla, por ke studentoj povu enkapigi ĝian esencon, memori la necesan lingvaĵon kaj ĝin rekrei. Taŭga skeĉo havu sufiĉajn rolulojn por okupi la grupon, kvankam ekzistas rimedoj pliigi aŭ malpliigi la nombron de bezonataj roluloj ĝis iu grado. La skeĉo devas minimume esti vort-trezore kaj strukture gradi-gita por taŭgi al la lingva nivelo de la studentoj, sed prefere ĝi pozitive helpu la lernadon per tio, ke ĝi emfazu iun difinitan ĵus instruitan grama-

tikaĵon. Nesciante pri aliaj ekzemploj de didaktike verkitaj skeĉoj, mi citas el la propra verkaro: “La oficeja ĝangalo” (*Tridek roluloj*, p. 9) kiu emfazas la imperativon, kompas-direktojn, urban geografion kaj transportilojn; “La vazoj” (*Tridek roluloj* p. 31) ĉiu-neniu, la elementan akuzativon kun nur la verboj *aĉetas* kaj *havas* en simplaj mallongaj frazoj sen pliaj gramatikaj komplikajoj kiel la adjektiva harmoniigo; “La psikologo sukcesas” (sama verko, p. 41) la kondicionalo kaj la -iĝ-formoj de verboj.

a 3. Dialogo kaj instrukcioj: Estas relative facile verki skeĉojn per tre simpla dialogo; tiuj povas esti eĉ je komencanta nivelo amuzaj kaj senco-havaj (vidu *Pordoj*, p. 5 ĝis 30). Tiukaze la humuraĵo kutime estas vida, ĉar la vort-trezoro sufiĉas nek por lingvaj ŝercoj, nek por tre komplikaj situaciaj amuzaĵoj. Leviĝas tuj do la problemo, ke la akompanaj instrukcioj al la aktoroj devas esti lingve pli komplikaj ol la dialoga teksto mem. Instruisto staras antaŭ la dilemo ĉu doni la klarigojn naci-lingve, ĉu lukti kun mimado kaj pezaj ĉirkaŭklarigoj en Esperanto, ĉu prokrasti la trakton de la skeĉo ĝis la instrukcioj estas kompreneblaj, sed ankaŭ ĝis kiam la simpla dialoga nivelo ne plu necesas aŭ utilas.

Unu maniero superi la problemon estas trovebla en la konfesende malofta situacio, kie diversnivelaĵoj klasoj studas en la sama lernejo.

Pli progresinta grupo povas esti taskita parkeri lingve simplan skeĉon por prezenti ĝin al la klaso de komencintoj. Tiu grupo do vidas poluritan kaj sekve spritan prezentaĵon de la verko kaj povas pli bone kompreni ĝian sencon ol se ili mem klopodus legi kaj surscenigi ĝin. La instruisto devas kompreneble prepari la vojon al la prezentado zorgante ke la necesaj vortoj kaj strukturoj estas konataj. Sed post la prezentaĵo la komencintoj povos multe pli sukcese mem studi kaj surscenigi aŭ aktori la skeĉon, ĉar la progresinta grupo jam klarigis al ili la enscenigajn instrukciojn... per praktika elmontro! La progresinta grupo eble ne multon lernis el la dialogo mem, ĉar ĝi estas tro simpla por ili, sed ili estos uzintaj multajn lingvaĵojn en praktikaj situacioj por organizi la prezentaĵon – la

studentoj eĉ ne konscios kiom da esprimoj ili sorbas. Gravas antaŭe instrui la necesajn strukturojn por donado de instrukcioj kaj la frazojn de sceneja geografio: Venu antaŭen, paŝu dekstren, aperu el la maldekstra kuliso, aldone al la vortoj por la agoj en la skeĉo mem, ekz: frapu ĉe la pordo, legu la dokumenton, donu ĝin al li ktp.

Vere, unu el la ĉefaj valoroj parkeri kaj formale prezenti skeĉon estas se la tuta organiza parolado povas okazi en Esperanto. Eĉ se ne ĉiu uzata instrukcio estas perfekte konata, tio utilas, precipe se la instrukcio ligiĝas al konkreta movo aŭ gesto. Eĉ gramatike netraktita frazo, ekz. “faligu la dokumentojn” estos parkerita, se tiu ago okazas ripete tra la teatraĵo, kaj ĉiufoje la instruisto donas la instrukcion en Esperanto samtempe kun paper-faliga gesto. La esprimo ligiĝos mense ankaŭ kun la aktora ago, kaj la spektaklo de dokumenta disŝuto ne estas facile forgesbla. Kiam venos la momento instrui “-ig-” formale, la jam konata ekzemplo estas uzebla ilustre. Pli bone estas ligi nekonatan instrukci-vorton kun ago aŭ gesto, ol kun traduko kaj klarigo en la nacia lingvo.

a 4. Superi la kritikon: praktika ekzemplo: Supozante, ke ni povas pravigi aŭ entrepreni formalan prezentadon, ni superas la kutiman kritikon kontraŭ jam verkitaj skeĉoj, se ni uzas ilin kiel bazon por rol-ludado. Plej bone ni esploru la manieron tion fari per praktika ekzemplo: “Ĉu la informo sufiĉis?”, 10-minuta 4-scena skeĉo por du personoj, kies teksto aperis en *Juna amiko* numero 39 (1986:3) sur paĝo 15. Ni ne kutimas aldoni pedagogiajn klarigojn kaj konsilojn en *Juna amiko* mem, ĉar tio tro interrompus la spiriton de la revuo; ni klopodos en IPR foje aperigi tiujn atentigojn. Instruistoj povas mem konstati la riĉan uzeblon de la skeĉoj kaj rakontoj en *Juna amiko*.

a 4.1. Priskribo de la skeĉo: Ĝi estas dialogigo de klasika ŝerco, malnova kiel la montoj. Kun samklasanoj ni aktoris ĝin en nov-zelanda elementa lernejo antaŭ kelkcento da jaroj, en mia juneco. Virino eniras stacidomon, iras al la bilet-vendisto, kaj petas ĉu foriras trajnoj al la nordo. Ŝi ricevas la informojn – ne iras tuj trajno – kaj la vendisto provas

vendi al ŝi bileton por la venonta trajno. Sed la virino rifuzas, dirante ke sufiĉas la informo. Ŝi foriras, sed baldaŭ revenadas kun la sama demando sed rilate al ĉiu alia kompasa direkto (ĝis inkl. la sud-oriento). La bilet-vendisto pli kaj pli senpacienciĝas, ĉar la virino delogadas lin de sia Agatha Christie krim-romano kaj rifuzas aĉeti bileton ajndirekten. Evidentiĝas fine, ke ŝi volas nenien iri per trajno, ŝi nur volas certiĝi, ke estas sekure transpaŝi la relojn. La skeĉo fakte havas plian sceneton, sed ni ne malkaŝos tion al vi!

Do, simpla situacio, sed amuza, kaj pedagogie ideala pro la multa ripetado. La angla humur-ĝenro de la “hirt-har-hundaj” rakontoj bone taŭgas por instruado, ĝuste pro tiu pedanta ripetado de scenoj. La skeĉo krome bonas, ĉar ĝi traktas relative praktikan komunikan situacion – la petadon kaj donadon de informoj ĉe ĝiceto.

a 4.2. Kiel enkonduki ĝin: Unue necesas leciono pri la kompas-direktoj, tempaj frazoj, etc. “post du horoj”, “je la kvina horo”, pri la partoj de la tago kaj la jaro, pri la vortaro de urba kaj stacidoma geografio, kaj pri la formulado de ĝentilaj petoj. La instruisto povas unue prezenti la skeĉon en formo de monologa rakonto, kio prezentas ankaŭ la instrukciajn frazojn (... la virino paŝas al la fenestro, frapas ĝin, la vendisto formetas sian libron kaj malfermas la fenestron...). Alia ebleco estas doni la tekston por silenta tralegado, kaj post klarigo de iuj tamen nekonataj vortoj, laŭtlege aktorigi ĝin. Tiukaze, oni poste povas peti studenton (aŭ studentojn sinsekve) prezenti la verkon en rakonta formo, por testi la komprenon de la eksterdialogaj vortoj. Fakte, ĉi-kaze la instrukci-vortoj ne estas multe pli komplikaj ol la dialogaj.

a 4.3. Kiel uzi ĝin: Du studentoj estas petitaj veni antaŭ la grupo kaj preni la rolojn de la virino kaj la vendisto. Ili ne kunportas la tekston, sed devas el siaj kapoj rekrei la dialogon. Ili ne memoros ĉion – iuj detaloj elfalos – sed ili verŝajne sukcesos diri la esencon. Eble la ordo iom miksiĝos, ne tro gravas. Se estas inventemaj studentoj, ili eble aldonos propran dialogon. Ne haltigu tion tuj, ĉar ĝi eble kondukos al interesa

kaj lerta rezulto. Se unu rolulo aldonas iun neatenditan detalon, la alia devas tion kompreni kaj decidi kiel reagi al ĝi – ĝuste kiel en natura konversaciado.

Okazis, parenteze, ke mi prezentis rakonton al studento kaj petis tiun rediri ĝin propravorte, kaj tiu aldonis tute novan frazon, vere spritan. Mi profitis de tio, kaj ĉiam estonte prezentas la rakonton kun la aldona lertaĵo (ekz. la linio “Sinjoro, ĉi tio estas teatro, ne litĉambro” en “En la teatro”, *Juna amiko* 1987/1, p. 6).

Se la grupo estas eta, la du roluloj povas aktori la tutan dialogon ĝis la fino kaj poste du aliaj, poste du aliaj ĝis ĉiu ricevis vicon. Ene de la skeĉo unu baza sceno estas ripetita kvarfoje kun nur etaj modifoj. Se la samaj roluloj rekreas la tuton, vi rimarkos, ke en la unua sceno la dialogo estas minimuma, kaj bezonas iom da helpado. La duan fojon, aldoniĝos iom da frazoj, enestos pli da adjektivoj, instruista interveno ne bezonatos tiom; la trian fojon eble vi surpriziĝos pro iu konstruita vorto, kies elementojn vi instruis iam, sed kies kompletan formon vi neniam instruis. La lastan fojon, vi eble konstatos aŭdacan lingvan konstruon, kun ne-instruitaj vortoj aŭ strukturoj, kaptitan aŭ konstruitan el iu antaŭa ne-formala lingva situacio, kaj tamen adaptitan al la nuna bezono. Pro la scena ripeto, la lernantoj emas progresive iĝi pli kuraĝaj en la lingvo-uzo, ĉar ili mem ne volos nur tede ripeti la samajn kliŝajn frazojn. Ripetado farita nur pro pedagogiaj kialoj povas iĝi teda, sed ĉi tie la rakonto donas artan kialon al ĝi.

Se la grupo estas pli granda, la roluloj povas esti ŝanĝataj post ĉiu alveno de la virino al la giĉeto, tiel ke ĉiu estos pli rapide paroligita. Tiu-kaze, vi rikoltos pli da vario en la dialogado, sed ĉiu unuopa lernanto havos malpli da okazo bonigi sian lingvo-uzon pro la ripetado.

a 4.4. Kion fari pri embarasaj paŭzoj: Malpli forta aŭ timema lernanto eble subite paneos meze-skeĉe, aŭ ellasos ion esencan. Kion fari? Oni povas skribi kelkajn ŝlosilajn vortojn anticipe sur tabulo, kaj okaze de paneo sufiĉas sen-vorte fingro-montri taŭgan vorton por memorigi la lernanton. Eblas desegni bildon anticipe, el kiu bezonata ideo estas indi-

kebla – ĉar pli ofte la stumblo okazos ne pro manko de vorto, sed pro nememoro pri la venonta ago en la rakonto. Nia celo estas stimuli konversacion, ne krei perfektajn memorojn pri rakontoj. Indiko al vorto, bildo, aŭ trafa mimado de iu ago povos pluparoligi mutan studenton. Ekzemple, se la biletisto forgesas proponi al la virino bileton, kaj se la instruisto jam dum la enkonduka rakontado/komuna legado ligis iun mim-geston (prenado de bileto el iu alta breto) kun la vortoj “vendi al vi bileton...”, eble sufiĉos ripeti tiun geston por ĉani la tutan tiurilatan frazon, kaj la prezentaĵo pluiras sen vorta interveno de la instruisto. Uzu prefere tiujn taktikojn ol paroli naci-lingve.

a 4.5. Korektado de eraroj: Eterna demando estas la grado ĝis kiu oni korektu misajn eldirojn. Tio aktualas nunkaze, ĉar kvankam la instruisto aŭ la teksto donis modelon, la studentoj tamen faros erarojn dum la rediro. Ju pli inventemaj, des pli da erar-risko. Ni ne volas ignori tiujn erarojn, ĉar la pli kleraj studentoj scias, ke iu formo estas erara, kaj sci-volos, kial la instruisto permesas tion. Aliflanke, ni ne volas tro ofte bremsi la penso-fluon de la aktoroj, kiuj ja estis ĵetitaj en iom nervozigan situacion, almenaŭ se la klaso ne regule uzas rol-ludajn teknikojn. Interrompado detruas la senton, ke la studentoj prezentas spektaklon. Ideale, la instruisto havas komputilecan memoron, notas ĉiujn erarojn kaj en la fino ilin traktas. Sed la instruisto plejofte ne havas tempon skribi noti erarojn, ĉar tiu estas samtempe la ensceniga direktoro. Memori ĉiun eraron enkape malfacilas. Belan kompromison proponas la ripeta strukturo de la skeĉo. Ĉiufoje, kiam la virino forlasas la giĉeton prezentiĝas natura paŭz-eblo. Tiam la instruisto povas interveni sen haltigi la fluon, sen ĝeni artisme, por laŭdi la aktorojn kaj aldoni kelkajn lingvajn atentigojn. Tio portas la avantaĝon, ke la rimarkigo sekvas tre baldaŭ post la eraro, kaj krome, la aktoro tuj faronta la sekvan preskaŭ saman scenon povos ekuzi la korektan formon, kaj tiel ĝin tuj internigi.

a 4.6. Sekvoj: Kiel jam indikite, el la teatra formo, oni povas peti la kreon de la rakonta formo. Oni povas krome starigi demandojn pri la rakonto, kio postulas lerton en aŭskultado, kompreno kaj reag-kapablo. Respondado estas eble pli malfacila ol rakontado, ĉar en tiulasta la studento povas elekti el siaj scioj laŭplaĉe, kaj ĉirkaŭ-navigi siajn insulojn de nescio. Ĉar lerta demandado postulas specifajn sciojn, ĝi emas malkovri la insulojn. Poste, indas starigi demandojn pri la vivoj de la studentoj, rilate al la temoj de la verko, ekz.: ĉu vi ofte petas informojn? Kiajn? Kie? Ĉu vi iam vendis objektojn? Kiujn? Kia estis tiu laboro? Ĉu vi ofte legas? Kiajn librojn? Ĉu dum la laboro? Plia eblo estas starigo de simila situacio, ekz.: Virino paŝas al la bilet-vendejo en flug-haveno kun multe da mono. Ŝi demandas...” Studenta imag-povo devas pluiri el tiu vidpunkto. La respondoj povas esti skribaj, en esea formo, aŭ aktoritaj, en rol-luda formo.

4. Jen ideoj kiel uzi jam verkitan tekston. En la dua parto de la artikolo ni esploros kiel sproni rol-ludadon sen teksto, kaj ni ankaŭ kontrastos tiujn du metodojn.

(Daŭrigota)

ĈU BELARTA VERKO APARTENAS AL INSTRUHELPILOJ?

Till DAHLENBURG

Unu el niaj nuntempaj verkistoj, Erwin Strittmatter [Ervin Ŝtritmater], diras en sia romano “La vilaĝa vendejo” koncerne la speguliĝon de ies karaktero en taksadoj flanke de aliuloj: “La homo havas tiom da sortoj, kiom da samtempuloj ekzistas, kiuj observas lin.” (“*Der Laden*”, Berlin 1985, p. 115) Ĉu tiu ĉi eldiraĵo estas aplikebla ankaŭ al prijuĝo, al aprezo de belarta verko?

Tutcerte, ĝi estas, ĉar la vortoj, kiujn ni uzas, estas ŝanĝbrilantaj. Kaj tiu ĉi ŝanĝbrilado dependas de multaj cirkonstancoj, interalie de la poli-

semio de la unuopaj vortoj, de la personaj spertoj de la verkinto, ekzemple rilate al naturaj fenomenoj, de la trajtoj de la legantoj.

Precipe konsiderante poeziaĵojn la opinioj ja ege diverĝas. La diferencoj en la percepto de difinita versaĵo flanke de diversaj “ĝuantoj” klare montriĝas kaj fariĝas kapteblaj, se oni povas kompari du aŭ pli da tradukoj de iu versa verko.

Ju pli strikte la cellingvo estas ligita kun la originala lingvo de iu versaĵo, ju pli profunde la tradukinto regas kaj la originalan kaj la cellingvon, des pli multinstrua, des pli riĉiga estas por ni la komparado. Evidentiĝas, ke ni, legante difinitan versaĵon en kelkaj tradukoj de diversaj tradukintoj, ekkonas la multifaceton de la originalo kaj vere lernas rigardi aŭ la internan aŭ la eksteran mondon el pli-malpli malsamaj vidpunktoj.

Esperanto havas la grandan avantaĝon kompare al la etnaj lingvoj, ke ĝi kiel cellingvo restas sufiĉe elasta por liveri al la legantoj spegulon de la originala verko, ĉar Esperanto estas adaptebla ekzemple al idiomatismoj de iu ajn lingvo, kaj la leganto ne sentas eventualan nekutimecon de la esprimo kompare kun sia gepatra lingvo; interese – li gajnas, li profitas, li ricevas pliriĉigon koncerne aliajn pensmanierojn, bildstrukturojn, esprimkutimojn.

Se la vortoj aŭ formoj en la originala verko povas esti komprenataj diverssence (kaj tio ja devus okazi en kvalite bel-arta verko), tiam la tradukanto portas ege grandan respondecon: li havas la devon subsenti la imagojn de la aŭtoro; la tradukanto eĉ fariĝas kunaŭtoro.

Ni rigardu, kiel kvar tradukintoj klopodas plenumi tiun ĉi taskon: Temas pri esperantigo de la versaĵo “*Velo*” de la rusa poeto Lermontov fare de Berin, Sokolov, Logvin kaj Gusev.

Jen la kvar tradukvariantoj de la unua strofo:

Berin Soleca velo blanke helas
 en la nebula mara blu’ –
 ĝin kio de l’ hejmlando pelas
 kaj pelas al fremdlando plu?

Sokolov: Blankiĝas velo en la maro
glitante sur la bluaj ondoj...
Vi hejme kion lasis, kara,
kaj serĉas en aliaj mondoj?

Logvin: Jen blankas sola vel' ĉe rando
de marnebula blukolor'...
Kion ĝi lasis en hejmlando?
Kion ĝi serĉas en ĉi for'?

Gusev: Blankadas velo unusola
en la nebula mara blu',
ĝi kion lasis, kion volas
en fremdaj landoj serĉi plu?

Mi supozas, preskaŭ estas konvikita, ke ĉiuj kvar tradukintoj bone regis la lingvon de la originalo, la rusan. Kaj pro tio la diverseco en la interpretado povas dependi ankaŭ de la plursenco de iu vorto en la rusa lingvo. Ni koncentriĝos sur la esprimoj, kiuj priskribas la koloron de la velo. Estas notinde, ke la nocio "blanka" en ĉiu kazo diversmaniere estas ligita kun nocio de "estado, fariĝo, ekzisto":

- velo blanke helas
- blankiĝas velo
- blankas velo
- blankadas velo

Ĉu la tradukintoj-kunaŭtoroj tro propravole interpretis la rusan vorton "*beleet*" en la originalo? (Originalo: *Beleet parus odinokij...*)?

Montriĝas post esploro de la signifoj de la verbo "*belet/beletj*" laŭ vortaroj de la rusa lingvo, ke la verbo entenas kaj la nocion de la estado kaj la nocion de la fariĝo (distingiĝi per sia blanka koloro; esti videbla – pri io blanka –; iĝi blanka).

Kaj la esperantlingvaj sufiksoj "-ad-" resp. "-iĝ-" prezentas
a. la agon en ĝia elvolviĝo kaj insistas pri ĝia daŭro aŭ ripetigo;
aŭ signifas

b. vole aŭ nevole transiri en la staton, esprimatan de la radiko.

Pro tio ĉiuj kvar variantoj en la esperanta versio estas – laŭ mia opinio – konformaj al la originalo, kvankam laŭ indiko de la kvarvoluma akademia vortaro de la rusa lingvo (1957) la esprimo “*beleet*” en la versaĵo de Lermontov havas la unuan signifon (= distingiĝi per sia blanka koloro; esti videbla – pri io blanka –). Aparte menciinda estas la traduko de Berin per la vortoj “blanke helas”, ĉar ĉi tie la forto de la blanka koloro estas emfazata, dum en la aliaj tri tradukoj la atento de la leganto estas direktata al la procezo.

Kion donas al niaj Esperanto-kursoj (por progresintoj kompreneble) tiaj komparoj?

Kiel vi povis konstati, per komparo de diversaj tradukoj oni estas devigata pli serioze okupiĝi pri la sencenhavo, pli prudente, pli singardeme elekti en la praktika lingvouzo la radikojn. Tiaj komparoj plialtigas la sintenon rilate poeziaĵon kaj limigas la nombron, la kvanton de esperantistoj, kiuj tro frue “verkas” versaĵojn. Venas en mian memoron vortoj de William Auld el la libro “Pri lingvo kaj aliaj artoj”:

“Eble la plej malnova ŝerco en nia movado koncernas tiun esperantiston, kiu, renkontiĝinte kun konato kaj sciiginte, ke li komencis lerni Esperanton, diris al li: Do vi lernas Esperanton jam dum unu semajno? Bonvolu do montri al mi la poemojn, kiujn vi verkis!”

La plej grava rezulto de tiaj komparoj estas tutcerte pli realista prijuĝo de la fenomeno “lingvo” ĝenerale kaj de la fenomeno “Esperanto” aparte: Vortoj kaj formoj estas por ni krudmaterialo, el kiu ni povas konstrui la percepteblan ujon de niaj pensoj; do – la kvalito, la taŭgeco, la konformeco de la lingva konstruaĵo dependas unuavice de la sprito, de la genio de la verkanto, en nia kazo – de la tradukanta poeto.

Enkadre de la instruado de Esperanto ni posedas la kvazaŭ unikan eblecon, konatigi la lernantojn (inkluzive nin mem!) kun originalaj verkoj, ĉar per Esperanto-traduko la etnolingva sencenhavo povas esti multe pli bone konservata ol per traduko en alian etnan lingvon, kie la esprimkutimoj nature limigas la konformecon al la originalo.

Vi rimarkis, ke mi ne notis la jarojn, kiam la unuopaj tradukintoj-kunaŭtoroj publikigis sian Esperanto-version de la Lermontova "Velo"; bonvolu pardoni al mi, sed vi serĉu la jarojn de la publikigoj kaj konstatu ankoraŭ aliajn menciindaĵojn, kiuj "ekfluas", ekzemple koncerne la evoluon de nia komuna lingvo, el tiaspecaj observoj.

◊ Tre interesan metodon prilaboris kolego Roger YAFIL (adreso: 15, rue de la Parois, F-78400 CHATOU). Li serĉas diverslingvajn gekolgojn-kunlaborantojn. Bonvolu kontakti lin!

Adreso de la aŭtoro
DDR-2722 Brüel
Str. d. DSF 13.

La Redakcio de IPR atendas vian opinion:
pri la revuo;
pri la Propono pri Ekzamena sistemo;
pri niaj estontaj Konferencoj.

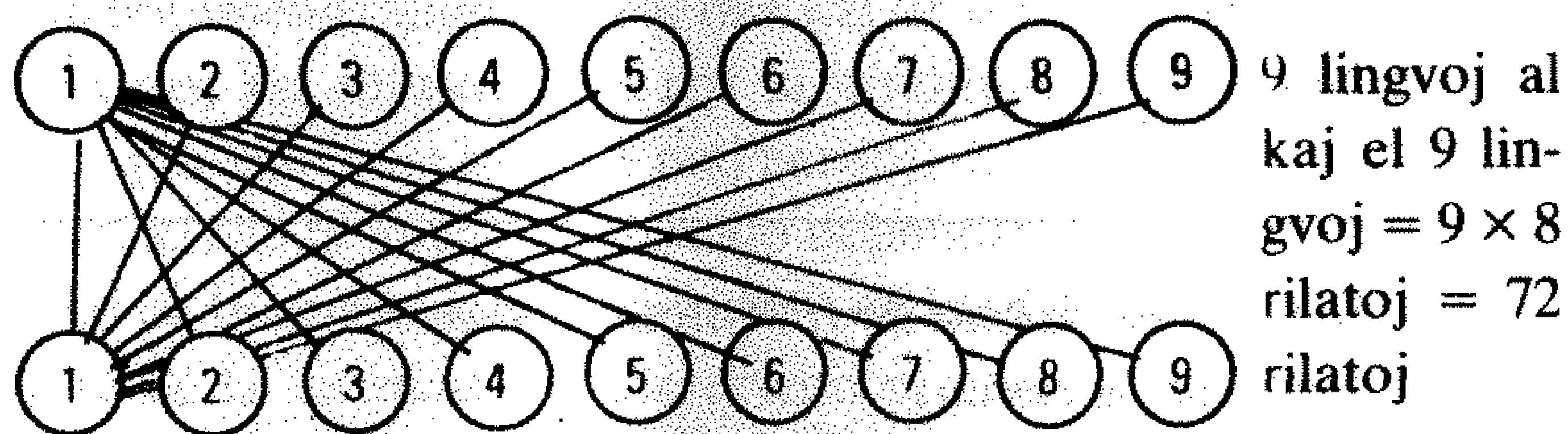
Bonvolu esprimi vian opinion kaj helpi nian komunan agadon!

LA DLT-PROJEKTO AŬ KIAM MAŜINA TRADUKADO HELPAS ESPERANTON ANSTATAŬ KONKURENCI ĜIN

Bernard-Régis LARUE & Emile VAN DAMME

La Eŭropa Komunumaro agnoskas momente naŭ oficialajn lingvojn. Ili estas laŭalfabete: la angla, la dana, la franca, la germana, la greka, la hispana, la itala, la nederlanda kaj la portugala. Se ĉiu teksto verkita en iu ajn el tiuj lingvoj devas esti tradukita en la ok aliajn, vi facile komprenos, ke tio kostas gigantajn sumojn da mono. Ekonomiisto iam kalkulis, ke ĉiu vorto de la politikistoj kostas en la Eŭropa Parlamento 22 dolarojn! Pro tio la slogano en parlamentaj medioj estas nun: "Silento estas oro!"

La Eŭropa Komunumaro penas trovi malpli kostajn solvojn por la nuna lingva problemaro, i.a. en la kampo de aŭtomata perkomputila tradukado. Sed ankaŭ ĉi-tie la obstakloj estas multnombraj kaj la laboro ampleksa. Efektive, se oni devas traduki tekstojn el ĉiu el la 9 lingvoj en ĉiufoje la ok aliajn, oni devas enkodigi en la komputilon 9×8 dulingvajn leksikonojn = 72 leksikonojn. La situacio estas jena:

Tia sistemo restas peza kaj multekosta. Pro tio, oni strebis al simpligo de la laboro kaj malaltigo de la kostoj. La Nederlanda firmao BSO (*Buro voor Systeemontwikkeling*, oficejo por sistemellaborado), pere de sub-

PROPONO PRI “REGULARO POR UNUECA EKZAMEN-SISTEMO”

Diskutenda dum la 21-a Kongreso

Artikolo 1

Celo

La Unueca Ekzameno-Sistemo celas:

- (a) ke ĉiu samgrada ekzameno en ĉiu lando havu la samajn postulojn, materialon kaj formon, por ke
- (b) ĉiu esperantisto povu meti samgradan ekzamenon en kiu ajn lando, ĉar tiamaniere
- (c) estu eble organizi internaciajn kursojn kaj ekzamenojn, kaj demonstri per tio
- (d) la unuecigan forton de la Internacia Lingvo Esperanto kaj
- (e) altigi la nivelon de esperantistaj internaciaj aranĝoj kaj de la agado de esperantistaj organizaĵoj.

Artikolo 2

Gradoj de diplomoj

Ĝis kiam la instruado de la Internacia Lingvo ne estas ŝtate oficialigita, ene de la Internacia Esperanto-Movado oni povas akiri la sekvajn diplomojn:

- (A) «bazgrada»: pruvanta la kapablon uzi parole kaj skribe la Internacian Lingvon en la plej oftaj ĉiutagaj situacioj;
- (B) «mezgrada»: pruvanta la perfektan konon de la lingvo, de la historio, celo kaj agado de la Movado;
- (C) «faka»: pruvanta la kapablon solvi iun specialan fakan taskon pere de la Internacia Lingvo, laŭ la fakoj:

1. Diplomo de instrukapablo
2. Diplomo de artradukisto
3. Diplomo de faktradukisto
4. Diplomo de fremdulgvidanto
5. Diplomo de komerckorespondanto

Artikolo 3

Praktika valoro de diplomoj

Ekde la jaro XXXX

- (a) oficiale partopreni Esperanto-internaciajn aranĝojn (kongresojn, renkontiĝojn, konferencojn ktp.) rajtas nur A-diplomitoj;
- (b) ene de landaj Esperanto-organizaĵoj rajtas kandidati kaj elektiĝi kiel funkciuloj nur B-diplomitoj;
- (c) ene de opaj fakoj rajtas oficiale funkcii nur C-diplomitoj de koncerna fako; en la Internacia Esperanto-Movado kandidati kaj elektiĝi kiel funkciulo povas nur C-diplomito, laŭeble konvene al la fako de la diplomo.

Artikolo 4

Ekzamenaj komisionoj

1. La diplomoj A, B, kaj C estas akireblaj dum samgradaj ekzamenoj antaŭ la oficiale nomumita Ekzamena Komisiono [EK].
2. En ĉiu lando la landa Esperanto-Asocio kaj la landa ILEI-organizo interkonsente elektu 10 ĝis 20-membran Konstantan Ekzamenan Komitaton [KEK].
3. Kiel membroj de KEK povas esti elektitaj ĉefe pedagogoj aŭ aliaj personoj, kiuj diplomiĝis en universitato aŭ samranga altlernejo kaj/aŭ C-diplomiĝis; krome membroj de la Akademio de Esperanto aŭ konataj Esperantaj verkistoj.
4. Por ĉiu aparta ekzameno estu starigita EK, kies formigon prizorgas la Prezidanto de KEK.

- (a) La EK por A- kaj B-ekzamenoj konsistas el 3 membroj.
 - (b) En la EK de A-ekzameno almenaŭ du membroj devas esti membroj de KEK. La tria, laŭeble, estu iu funkciulo de loka Esperanto-organizaĵo aŭ la kursgvidanto, se la ekzamenotoj estis kursanoj de la sama kurso.
 - (c) Membro de B-ekzamena EK povas esti nur membro de KEK.
 - (d) La EK de C-ekzameno devas konsisti el almenaŭ 4 membroj, ĉiuj KEK-anoj, el kiuj du rajtas ekzameni po du studobjektojn, kaj unu — krom la parola objekto — povas kvalifiki la faklaboraĵon.
5. Ĉiu Ekzamena Komitato havas Prezidanton. Antaŭ la ekzameno la membroj interkonsentas pri la objekto aŭ objektoj, kiujn ekzamenos la komisionanoj.
6. Pri ĉiu ekzameno devas esti farata Ekzamena Protokolo laŭ difinita formularo, subskribita de ĉiu ekzameninto. La indikoj de Ekzamena Protokolo, Registro kaj Diplomo devas koincidi (Artikolo 11).
7. *Indekso* — En tiuj landoj, kie ekzistas oficiale akceptitaj Indeksoj, la ekzamenoj el opaj objektoj de C-ekzameno estas fareblaj aparte, laŭ universitata ekzamena sistemo (kolokvo). En tiu kazo, la sukcese plenumitajn ekzamenojn demonstros la Indekso, laŭ kiu poste estos enregistrita la rezulto kaj eldonita la diplomo.

Artikolo 5

Loko, Tempo, Financo

- 1. La lokon kaj tempon de ekzamenoj fiksas ĉiam la Prezidanto de KEK.
- 2. La ekzamenaj kotizoj kaj la honoriaro de ekzamenintoj estas aparte fikseblaj de landaj KEK.

(c) C-ekzameno:

FAKO	KOMUNAJ STUDOBJEKTOJ		FAKAJ STUDOBJEKTOJ
	<i>Interlingvistiko</i>	<i>Historio de la E-literaturo</i>	
Instruista	+	+	Pedagogio Didaktiko Instrumetoda praktiko
Arttradukista	+	+	Literatura analizo Stilistiko, Retoriko Teorio k praktiko de tradukado
Faktradukisto	+	+	Fakaj scioj (terminologio) Stilistiko, Dialektologio Teorio k praktiko de tradukado
Fremdulgvidanto	0	+	Interpretado Historio kaj Geografio Arto kaj Arthistorio Praktiko de fremdulgvidado
Komerc- korespondanto	+	0	Politikekonomio Komercaj scioj Geografio Koresponda praktiko

Artikolo 8

Formo de Ekzamenoj

1. Ĉiu ekzameno konsistas el du partoj: parola kaj skriba.

2. A-ekzameno, *skriba parto*

La kandidato devas traduku el sia gepatra lingvo Esperanten 5 kompleksajn frazojn, entenantajn diversajn gramatikaĵojn; skribi memstaran konceptaĵon laŭ libera temo, elektita de EK. (Tempodaŭro 1 horo)

parola parto

La kandidato devas laŭtlegi kompaktan tekston, konsistantan el 8-10 frazoj, traduki la tekston gepatrolingven; analizi ĝin gepatrolingve morfologie kaj respondi al la gramatikaj demandoj de la ekzamenanto;

3. Ĉiu kandidato ricevas en:

A-ekzameno 3 notojn (skribo, gramatiko, parolkapablo);

B-ekzameno 4 notojn (skribo, gramatiko, historio de la movado, movado-praktiko);

C-ekzameno 6 notojn (faklaboraĵo, studobjektoj kaj praktiko laŭ Art. 7/c).

4. (a) Kandidato por A- kaj B-diplomo, kiu ricevas noton "Nebona" en iu ajn studobjekto, malsukcesas la tutan ekzamenon.

(b) Kandidato por C-diplomo, kiu ricevas noton "Nebona" nur en unu studobjekto, rajtas ripeti la ekzamenon nur en tiu studobjekto.

Se li ricevas du notojn "Nebona", li malsukcesas kaj devas ripeti la tutan ekzamenon.

5. La fina rezulto de ekzamenoj povas esti "Nesukcesa", "Sukcesa", "Bona", "Tre Bona", "Eminenta", "Eminenta kun Laŭdo".

"Nesukcesa" – se la kandidato ricevas en A- kaj B-ekzameno unu, en C-ekzameno du notojn "Nebona";

"Sukcesa" – se en B-ekzameno nur 1 noto estas "Tre Bona" aŭ ĉiuj nur "Bona"; aŭ se en C-ekzameno nur 1 noto estas "Tre Bona" aŭ ĉiuj nur "Bona"; aŭ se li devis ripeti ekzamenon en iu studobjekto;

"Bona" – se en A-ekzameno 3 notoj estas "Bona";

– se en B-ekzameno 2 notoj estas "Tre Bona" kaj du "Bona";

– se en C-ekzameno 2 aŭ 3 estas "Tre Bona" kaj 3 aŭ 4 "Bona";

"Tre Bona" – se en A-ekzameno 2 notoj estas "Tre Bona" kaj 1 "Bona";

– se en B-ekzameno 3 notoj estas "Tre Bona" kaj 1 "Bona";

– se en C-ekzameno 5 aŭ 4 notoj estas "Tre Bona" kaj 1 aŭ 2 "Bona";

Prilaborendaj aldonajoj

1. Specimenoj por A-, B-, kaj C-diplomoj;
- 2 (a) Specimeno de la Ekzamena Protokolo;
(b) Specimeno de la Ekzamena Formularo (tradukenda nacilingven!);
3. Indekso;
4. Temaro por Konversacio en A-ekzameno;
5. Temaro por Gramatiko en B-ekzameno;
6. Temaro por Historio kaj Nuntempa Organizo de la Esperanto-Movado;
7. Temaro por la Movado-Praktiko;
8. Skiza temaro por C-ekzamenoj:
 - (a) Instruista,
 - (b) Tradukista-arta,
 - (c) Tradukista-faka,
 - (d) Fremdulgvidanta,
 - (e) Komerckorespondanta.

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

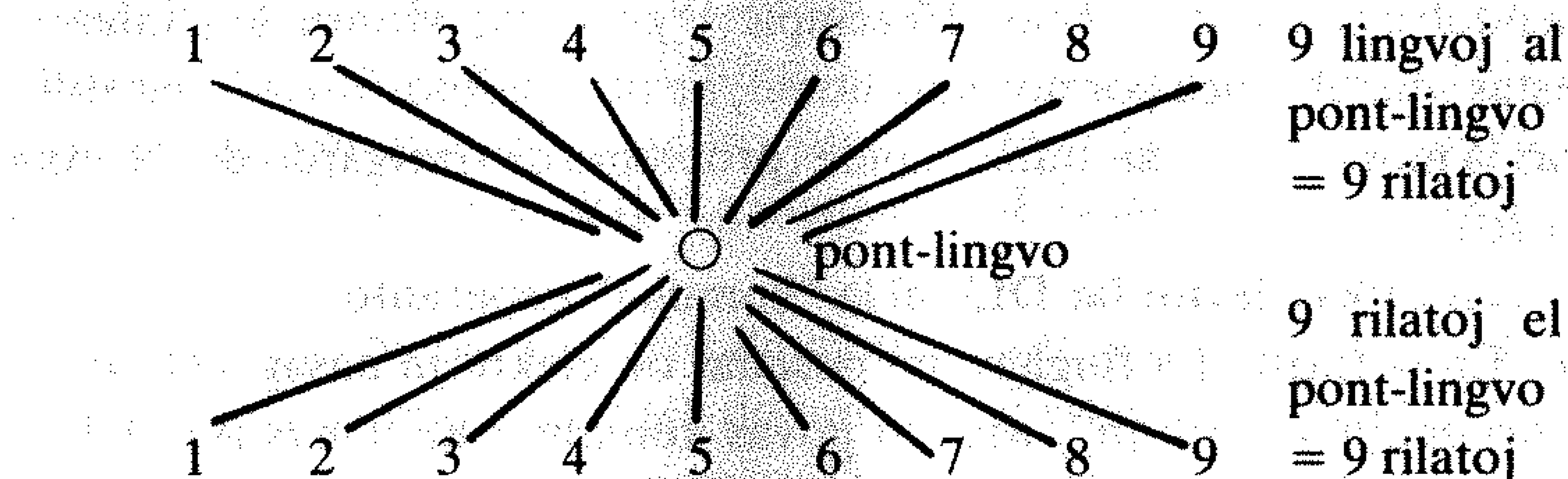
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

vencioj de la Eŭropa Komunumaro kaj de la nederlanda registaro, ellaboris originalan sistemon kiu reprezentas gravan paŝon antaŭen.

La ideo estas jena: Se oni tradukas iun ajn tekston ne plu en la ok aliajn, sed nur en unu, ni bezonos ok dulingvajn leksikonojn. Tiun unu lingvon ni nomos la pont-lingvo. Poste ni devas retraduki el tiu pont-lingvo en la ok aliajn lingvojn kaj do ni denove bezonos ok dulingvajn leksikonojn. Ĉar tamen la font-lingvo kaj la cel-lingvo ĉiufoje varias, ni bezonos entute 9 dulingvajn leksikonojn “font- al pont-lingvo” kaj 9 “pont- al cel-lingvo”. Sume ni do bezonos 18 leksikonojn anstataŭ 72. Ni ekhavas jenan skemon:

Restis la problemo de la elekto de la pont-lingvo.

Por maksimume plifaciligi kaj simpligi la laboron de la komputilo kaj ne superŝargi ties memoron, la pont-lingvo devas esti:

- sendubsenca, por la aŭtomateco de la dua traduko;
- kompakta, por redukti la kostojn kiel eble plej multe dum transportado kaj stokado;
- inspektebla, por testi, kontroli, kompletigi, plibonigi, korekti ktp.

Vi divenas kiu estas tiu lingvo! Efektive, la firmao BSO elektis Esperanton kiel pont-lingvon kaj nomis la sistemon DLT (*Distributed Language Translation*; Distribua Lingva Tradukado). Alia avantaĝo de lingvo kiel Esperanto estas, ke ĉiu vorto havas jam sian gramatikan markon, kio gravas por la komputila analizo. En franca frazo, ekzemple, la vorton “fort” povas esti adjektivo aŭ adverbo. Kp. “*il est fort*” kaj

“il crie fort”. En ambaŭ kazoj oni devas diri al la komputilo ĉu *“fort”* estas adverbo aŭ adjektivo. Tiaj precizigoj neniam necesas en Esperanto.

Krome, Esperanto prezentas alian avantaĝon kompare al etnaj lingvoj. Por skribi la literojn de la vortoj kaj la ciferojn, la komputilo uzas la 1- kaj 0-bitojn. Kutime ĉiu interpunkciaĵo kaj litero ricevas propran kodon, de 1 ĝis 16 bitoj laŭ ofteco. En la kazo de Esperanto, ne la literoj, sed la radikoj, afiksoj kaj finaĵoj ricevas propran kodon. Tio ebligas aldonan ŝparon ĝis pli ol la duono de la bitoj kaj plirapidigas kaj faciligas la tradukon.

Tamen, oni devis modifi nian “sanktan” lingvon, ĉefe ĉar ĝi ne estas sendubsenca por maŝino. Ekzemple, “gravedaj virinoj kaj infanoj” estas sendubsenca por normala homo, ne por maŝino, kiu ne scias sufiĉe pri la mondo... aŭ ne sufiĉe rapide (problemo de trarigardo de informarego).

Jen kelkaj devioj far DLT el la “komuna” Esperanto.

1. En la frazo “La flughaveno posedas ok elektrajn pasaĝerojn transportantajn veturilojn”, maŝino povas kompreni ke temas pri elektraj pasaĝeroj anstataŭ elektraj veturiloj. DLT enkondukas ĉikaze la “fantoman” artikolon LE kiel “maldekstran krampon” por indiki la komunecon de substantiva esprimo kaj skribos do: “ok elektrajn LE pasaĝerojn transportantajn veturilojn”. Alia ebleco estas skribi “...pasaĝerojn-tranportantajn...”, kio ankaŭ povas esti uzata en DLT.

2. La frazo “La plej bona estas tiu ĉi ŝraŭbilo” estas dusenca. Ĝi povas signifi a) la plej bona ilo estas tiu ĉi ŝraŭbilo” aŭ b) tiu ĉi ŝraŭbilo estas la plej bona (el aliaj)”. En a) iu vorto estas subkomprenata kaj DLT enkondukas la artikolon LO por tion signi. Signifo a): “LO plej bona estas...” Ankaŭ ekz. “LO unua kion ni povas fari...” Tiel la maŝino ne vane serĉos la substantivon al kiu rilatus “unua”.

3. Ĉar ofte uzata, la baza numeralo “unu” ankaŭ ricevas la akuzativon. Ekz.: “La komisiono ricevis nur unuN proponon”.

4. Uzo de novaj pronomoj por indiki la sekson de tiu(j) al kiu(j) ili rilatas.

	singularo	pluralo
por la ina sekso	ŝi	iŝi
por la vira sekso	hi	ihĥi
por la ina aŭ vira sekso (nekonata aŭ negrava)	li	ili
por aliaj konceptoj, objektoj, bestoj	ĝi	ili

Komparu ekzemple la francan *“ils”* kaj *“elles”*.

5. “Ĝi estas manĝanta” similas al “Ĝi estas manĝata”, sed “ĝi manĝas” ne havas simetrion en la pasivo. En DLT tio estas enkondukata: la pasiva voĉo estas sinteze anstataŭ analize formata, per la sufikso “AJT”. Aperas do en DLT “manĝajtas, manĝajtis, manĝajtos”, ktp. Sekve, la verbo “esti” estos uzata nur kiel kopula aŭ situacia verbo.

6. Jen alia dusenca kombinaĵo: “La manĝado de la muso”. Ĉu la muso manĝas aŭ ĉu ĝi manĝajtas? DLT diferencigas la prepoziciojn kaj aldone uzas la akuzativon por substreki la objekton de la ago: “La manĝado FAR la muso” (ĝi manĝas), kaj “La manĝado DE la musoN” (ĝi manĝajtas).

7. Kion signifas “Ni bezonos dek du metrojn altajn turojn”? Ĉu “dek turojn du metrojn altajn” aŭ “dek du turojn kiuj estas metrojn altaj” aŭ “turojn kiuj estas dek du metrojn altaj”? Krome, la maŝino riskus kredi en unua analizo ke “metrojn” estas la rekta objekto de “bezonas”. DLT uzas en tiaj kazoj la prepozicion JE + akuzativo: “Ni bezonos du JE dek metrojN altajN turojN”.

8. La akuzativo de direkto estos permesata nur kune kun prepozicio, por faciligi la distingon inter rektaj objektoj kaj cellokoj.

9. Priskribita vort-sinsekvo. Por plifaciligi la tradukon el la pont-lingvo en alian lingvon, la libereco de la vortordo estas draste limigita. DLT permesas 33 strukturojn por ĝeneralaj, infinitivaj, dependaj, adjektivaj kaj participaj propozicioj. Tiu nombro restas tamen sufiĉe granda, des pli ke ĉiu frazo povos enteni kombinon de pluraj tiaj strukturoj.

10. Pro tiu lasta devigo, ne plu eblis emfazi vorton per ĝia lokigo. Tial en DLT oni kreis novan vorteton “ĴE” metendan post la emfazotan vorton.

11. Prepozicioj kiel “en, inter, antaŭ, post,...” povas esti tempaj aŭ lokaj. Por pli klare precizigi, DLT aldonas al la prepozicio, “ie” se ĝi estas loka kaj „iam” se ĝi estas tempa. Ekz.: “Ie-inter la ekspozicio kaj la kunveno” (loka) sed “iam-inter la ekspozicio kaj la kunveno” (tempa). Same “ie-antaŭ” kaj “iam-antaŭ”, “laŭ la prezidanto” sed “ie-laŭ la rivero”.

12. “La demando kiu venos” estas dubsenca frazosegmento. Ĉu venos la demando aŭ ĉu estas demando pri kiu venos? La tabelvortoj demandaj/rilataj (Ki-vortoj) ricevas DO se ili estas demandaj: “La demando kiu-DO venos” (oni demandas: “Kiu venos?”)

13. Revene al la “gravedaj virinoj kaj infanoj”, kio estas traduko de la angla “*pregnant women and children*” kaj kio erare tradukiĝus perkomputile en la francan jene “*des femmes et des enfants enceintes*”, ni menciigu, ke DLT povas uzi duoblan intervortan spacon. Tiamaniere la maŝino rekonas facile la agadkampon de vortoj. La enkodigo estos do “gravedaj virinoj _ kaj infanoj” (duobla spaco substrekita).

Jen do mallonga elekto el precizigoj kiuj devas plifaciligi la laboron de la maŝino. Aparte alloga flanko de tiuj devioj estas, ke ili tamen restas normale elparoleblaj, kvankam la pont-lingvo neniam alcelas interhoman buŝan komunikadon.

Eventualaj aliaj devioj certe necesos dum la elprovado de la sistemo.

Por ĉiaj kromaj informoj oni konsultu i.a.

- Witkam, A.P.M (1983): *Distributed Language Translation*. Feasibility study of a multilingual facility for videotex information networks. Utrecht, BSO (Buro voor Systeemontwikkeling).
- Schubert, Klaus (1986): *Syntactic Tree structures in DLT*. BSO, Utrecht.

Laborkomisionoj

STATISTIKO

Gvidanto: Germain PIRLOT

Esperanto en universitatoj kaj superaj institutoj

Aŭstrio — Mag. Walter KLANG sciigas, ke dum la somera semestro 1987, profesoro D-ro BACK gvidos nedevigan kurson (2 h/sem) titolitan “100 jaroj de Esperanto el lingvika vidpunkto” en la Instituto pri Lingvistiko de la Universitato de Wien (*Pädagogisches Institut der Stadt Wien, Burggasse 14-16, A-1070, Wien*).

Francio — En inĝenierlernejo de Parizo, S-ro Alexandre ROUSSET gvidas Esperanto-kurson (3 h/sem) ekde januaro ĝis aprilo 1987, kiu povas esti konsiderata kiel deviga lingvokurso: *Ecole Nationale des Ponts et Chaussées, 28 rue des Saints-Pères, F-75007 Paris*.

Israelo — D-ro David GOLD, Universitato de Haifa, sciigas, ke en la revuo «Jewish Language Review» eblas publikigi, en la angla kaj en la franca, artikolojn pri rilatoj inter Esperanto kaj juda lingvoj. Por pliaj esploroj, tiu universitato bezonas ankaŭ materialon pri Esperanto sen iu ajn rilato kun judaj lingvoj: *University of Haifa, Yiddish Studies Program, Mount Carmel, IL-31999 Haifa*.

Sud-Afriko — Ekde la 2a de februaro 1987, S-ro F.M. WOOLF gvidas kvarmonatan Esperanto-kurson por komencantoj en Teknika Kolegio de Cape Town; post sukcesa ekzameno la studentoj ricevos atestilon de la Sud-Afrika E-Asocio: *Cape Town Technical College, 12th Floor, Picbel Bldg, Strand St., ZA-8001 Cape Town*.

Usono — De la 29a de junio ĝis la 17a de julio 1987, gvidos Esperanto-programon en la Ŝtata Universitato en San Francisco, Prof-oj David

JORDAN (Usono), Vena PAYNE (Aŭstralio) kaj Fabrizio PENNACCHIETTI (Italio). Kontaktadreso: *S-ino Cathy Schulze, 410 Darrell Road, Hilssborough, CA 94010.*

Vjetnamio — La 17an de februaro 1984 la scienca vicdirektoro de la Universitato Cantho' subskribis "Planon pri scienca kaj teknika agado de la Fakultato pri Fremdaj Lingvoj, rilate la jarcentan jubileon de Esperanto". De tiam ĝis nun konsekvence D-ro LE PHUO'NG NAM malfermis multajn oficialajn kursojn pri Esperanto por 20 fremdlingvaj instruistoj, kaj por pli ol 400 gestudentoj pri agrikulturo, pedagogio, medicino, kaj aliajn pri turismo, radiodissendoj, ĵurnaloj, ktp. Sub lia gvidado la esperantista grupo de tiu universitato kompiladis jenajn materialojn: Esperanto-Vjetnama vortareto kun ĉirkaŭ 6000 vortoj, Lernolibro pri la internacia lingvo Esperanto, Interparolo Vjetnama-Esperanta, Legolibro pri Esperanto.

Krome, la Esperantista Scienca kaj Teknika Grupo de la Universitato Cantho' ankaŭ instruis tradukadon el Esperanto Vjetnamen kaj inverse. La diplomitoj estis tre entuziasmaj post ekzameno de la kursfino. Nuntempe ili petas multajn esperantaĵojn, E-revuojn, E-librojn, vortarojn ktp. Oni povas interŝanĝi, sendante al la sekva adreso, certe ricevonte respondon: Bà Duo'ng Thi Huê, Truò'ng Cuo Dăng Su' Cẩn Tho', Hâu Giang, Vjetnamio.

Statistikoj pri elementaj kaj mezgradaj lernejoj

Ŝajnas, ke estis miskompreno en pluraj landoj. La enketilo ne estu resendota rekte al la ILEI-komisiito pri statistikoj (G. PIRLOT), sed *unue* al la *landa* ILEI-sekciestro aŭ al la landa komisiito, kiu arigu la informojn kaj sciigu ilin grupe al sinjoro Pirlot. Nepre ni klopodu agadi racie, laŭplane, sed ne dise, kiel tio tro ofte okazas. Ankaŭ en landoj, kie ne estas strukturita ILEI-sekcio, endus havi *seriozan* homon, kiu pretus prizorgi statistikojn. Bonvolemuloj turnu sin al la vic-prezidanto de ILEI, s-ro E. SYMOENS.

DIDAKTIKAJ LUDOJ KAJ LUDILOJ

Gvidanto: Georges SOSSOIS

Multaj instruistoj de Esperanto ofte estas, pri pedagogio, nur bonvolaj nespertuloj, kaj ankoraŭ instruas laŭ malnovaj metodoj, kiel oni ĝenerale instruis al ili mem. Certe la vortaro kaj gramatiko restas gravaj elementoj en la studado de fremdaj lingvoj, sed ne ĉio. Multaj lernantoj volas *rapide komunikiĝi* kun aliaj uzantoj de la studata lingvo.

Por tiuj instruistoj mi intencas skribi, kaj ankaŭ por tiuj aktivuloj de kluboj, kiuj volas paroligi siajn membrojn, sed ne ĉiam scias, kiel fari. Oni povas provi paroligi kursanojn pri ilia ĉiutaga vivo, diskutigi ilin pri nuntempaj problemoj aŭ ĝeneralaj aferoj, sed ĉu ĉiuj ŝatas eldirisian pensmanieron? Poste, ĉu ĉiu posedas la saman parolan facilecon aŭ kompetentecon?

Interesigo estas fakte la ĉefa problemoj de ĉiu instruanto: ĉu multaj lernantoj ne seninteresiĝas rapide, ĉar mankas al ili io alloga? Modernaj pedagogoj jam multfoje insistis pri la sinimpliko de lernantoj. Iu solvo povas esti tiurilate trovita dank'al la *ludigado de la lernantoj*.

Kial ludigi la lernantojn?

Ĉar la ludo stimulas: ĝi, kreante interesan formon de necerteco, okazigas *sanan konkurson* inter la partoprenantoj. Eĉ malfortuloj pri lingvoj trovos iun intereson en tio.

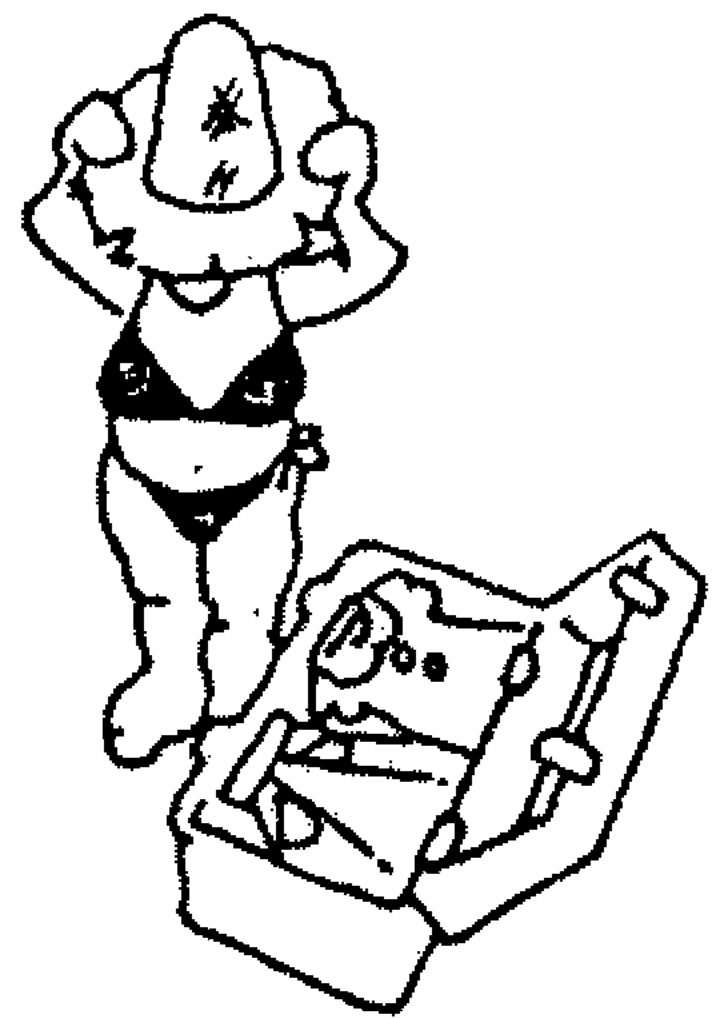
Ĉar la ludo *faciligas la interkomunikadon* inter la partoprenantoj. Ĉiuj devas aŭskulti unu la alian, kompari siajn rezultojn kun tiuj de la aliaj. La ludo povas helpi ankaŭ al la komuna diskuto de taktiko kaj strategio.

Ĉar la ludo *helpas al sociigo* de la grupo, okazas interŝanĝoj, reciproka helpado pri la eventualaj problemoj, okazigitaj de la ludo.

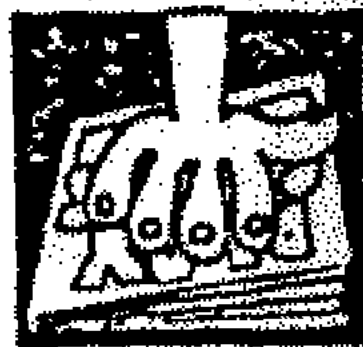
Ĉar, psikologie, ludi estas *profunda tendenco* en la homa spirito. Ludi rekreas — almenaŭ dum kelkaj minutoj — la revon, kaj oftege la homo ŝatas vivi en alia kadro ol sia kutima. Ludi estas alispeca streĉo ol la kutime okazantaj.

La familio RAJT
preparas sian ferio-
vojaĝon. Kion ili
devas fari antaŭ
ol foriri?

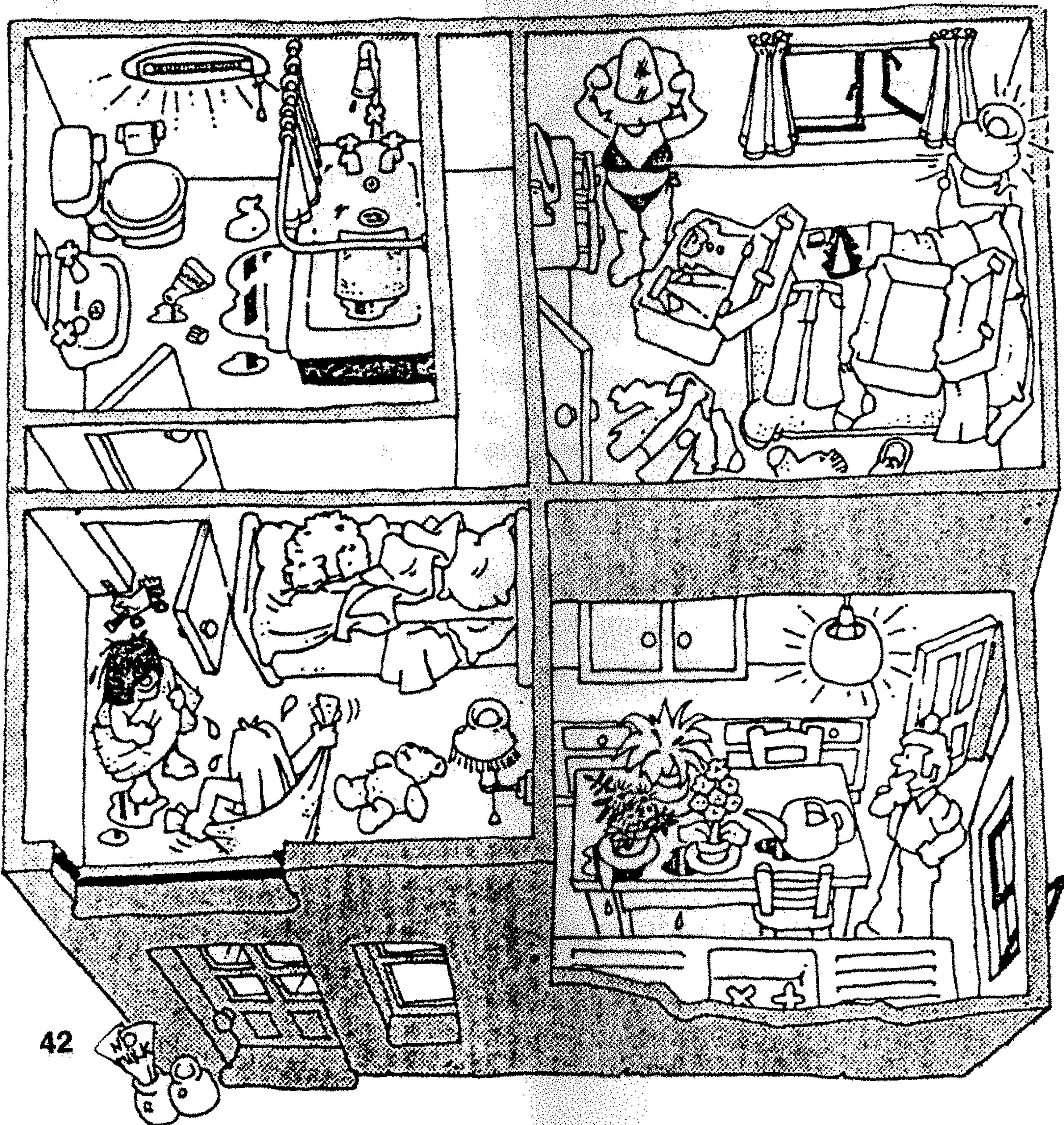
1. Observu la
bildon

2. Fermu la
libron

3. Elektu el
la listo
la ĝustajn
frazojn

Kion fari por ludigi lernantojn?

Tio kompreneble dependas de la atingendaj celoj. Oni povas limigi sin al vortaraj kaj/aŭ gramatikaj celoj (Vidu la laboron de Sabine FIEDLER «Lingvaj Ludoj en la Instruado de Esperanto». Adreso: DDR-7050 Leipzig, Risaer Str. 53). Tiuj estas tre limigitaj celoj.

Ekzemple oni povas por ĉi tiuj tranĉi diverskolorajn kartetojn skribante sur ili poentojn kun nomoj, adjektivoj, adverboj ktp. La ludantoj devas sin liberigi de siaj karto kaj preni novajn, ĝis kiam ne plu restas. Per tiuj ili devas konstrui frazojn aŭ kompletigi alies frazojn.

Oni povas ankaŭ kopii la principon de la ludo «Scrabble», kaj adapti ĝin al la internacia lingvo. Ĉiu instruanto adaptu la nombron kaj valoron de ĉiu letero!

Oni povas plilarĝigi la celaron por altigi la nivelon. Pri tio mi povas ĉi tie rekomendi la libron de Aleksander FJODOROV «Didaktikaj lingvaj ludoj». (Mendebla ĉe Marin BĂCEV kontraŭ 0,75 usona dolaro plus 0,25 \$ por la elsendkostoj. Adreso: en la fino de la revuo.) Tiu ĉi libro estas facile legebla, tre metoda kaj ankaŭ proponas simple fareblajn ludojn. Ĝi estas dividita en tri partoj: Vorto, Frazo, kaj Teksto. En ĉiu el tiuj estas kvar subpartoj: Aŭdo, Lego, Skribo, kaj Parolo. Ĝi estas facile uzebla kaj apogas sin sur aliaj libroj pri la sama temo.

Oni povas ankoraŭ larĝigi la celojn: la lingvo ne plu estu celo en si mem, sed nur ilo. Tie ĉi mi povas rekomendi bonan helpilon: *La Ludaka Kajero* de Eckhard BICK (Adreso: Cäcilienstr. 32, D-5300 Bonn 3, FRG — poŝtkonto Köln 289866 — prezo 10 germ. mark.) La kajero estas dividita en naŭ partoj: interkonatiĝa, cerba, lingva, grupdinamika, teatra, moviĝa, primoka, fidiga, kaj reaga.

Kompreneble, tiuj ĉi ludoj implicas pli profundan konon de la lingvo. Ili povas esti uzataj de grupanimantoj. Ĉi tiu kajero haveblas ĉe UEA. Aliaj libroj en Esperanto povas ekzisti kaj mi certe recenzos ĉion, kion oni sendos al mi, en la venontaj numeroj de ILEI.

Adapto de tre konataj komercaj ludoj povas facile esti farotaj en Esperanto. Ĉiu eble konas la ludilon «*Chuedo*». En tiu oni devas trovi

Observu kelkajn intencajn erarojn
en la deknaŭjarcenta sceno.

Ekz.: en 1850 oni
ne estis vestita per / surportis
drelikan pantalonon.

rigardi

uzi

trinki

aŭskulti

tajpi

KOAKSON

TERPOMFLOKOJ

POLVOSUČILO

TELEVIDILO

kiu estas la murdinto, kie li agis kaj per kio. Ĉiu ludanto ricevas kartojn kaj devas montri al sia najbaro unu karton rilatan al lia sugesto. Unu el la kunludantoj konas la respondon kaj ne kunludas. La vortaro bezona estas limigita.

Kiu ne konas la mondfaman ludon «*Monopoly*»? (Se iu jam tradukis la regularon, bonvolu sendi ĝin al mi; dankon!) Ĝi koncernas la akiron de terenoj, firmaoj, stacidomoj, domoj kaj hoteloj en iu urbo. Surprijoj povas okazi dank'al du specoj de hazardokartoj. Samspeca ludilo «*Antimonopoly*» konsistas en luktado kontraŭ transnaciaj entreprenoj, kiuj volas unuiĝi por formi monopolon.

En ambaŭ ludoj oni devas komplete ruinigi la aliajn partoprenantojn.

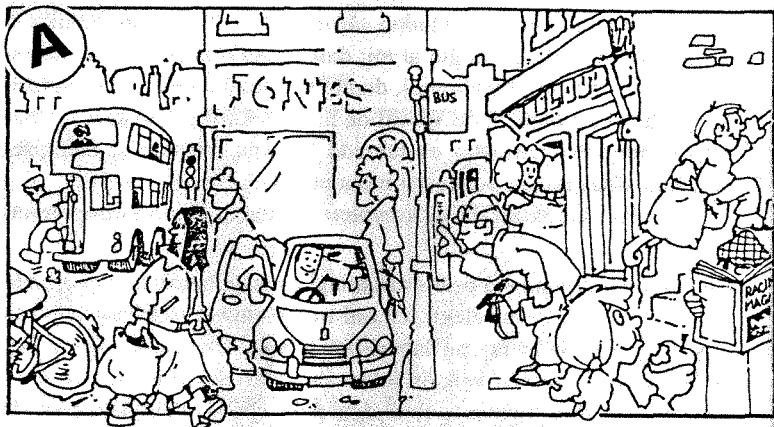
En la ludo «*Destino*» la celo estas atingi pensiĝon kun la plej granda sumo. Unue oni devas elekti, ĉu oni iros al universitato por pliposta alta salajro aŭ komenci tuj labori por malpli alta salajro. Poste ĉiuj devas geedziĝi, ekhavi kelkajn infanojn, aĉeti asekurojn kaj akciojn, per kiuj oni povas finance spekuli. Oni ankaŭ povas elekti la specon de pensio. Tiu ĉi ludo konsistigas spegulon de individualisma, materialisma, kaj kapitalisma mondkoncepto. Tamen oni povas per ĝi tre amuziĝi, distriĝi kaj kompreneble ... komuniki.

Tamen, ludoj kiuj baziĝas sur kunlaboro kaj teamospirito ne oftas. Pli neŭtrala estas la ludo pri la «*1000 kilometroj*» en kiu oni disponas pri (mal)helpkartoj kiaj: haltu-antaŭeniru!, limigo de rapideco-fino de la limigo, akcidento-riparado, pneŭmatiko krevita-vicrado, benzinpaneo-benzino. Eblas akiri atutkartojn, kiuj asekuras kontraŭ la malhelpkartoj dum la tuta ludo: vojrajta veturilo, lertulo de la stirilo, nekrevebla, benzincisterno. Oni ankaŭ povas disponi pri "kilometraj kartoj" kun distancoj: 25, 50, 75, 100, 200 km. Oni ne rajtas posedi pli ol ses kartojn samtempe. La ludo por ĉiu komenciĝas per la karto "antaŭeniru!", kiun la ludanto metas antaŭ sin, kaj poste li eltiras unu novan el la hazardostako. Je sekvanta vico oni povas aŭ meti malhelpan karton antaŭ iun alian, aŭ meti kilometrojn antaŭ sin, aŭ en alian stakon (se

Rimarku la diferencon

Komparu la bildojn. Skribu tion, kio ne similas en la bildoj A kaj B.

Ekz.: La virino estas malfermanta sian pluvombrelon.

PIPO ĴURNALO AŬTOMOBILO SUBENIRI BRAKHORLOĜO
SAKETO PORTI SURPORTI ENIRI ĈAPELO BUSHORARO

oni ne havas interesan karton). Kiam iu ludanto metas malhelpaĵon antaŭ vin, vi devas reagi per helpa karto aŭ viavice malhelpi iun alian. Tio daŭras ĝis ne plu estas karto en la amasoj. Tiu kun la plej granda nombro da kilometroj venkas. Oni ne povas malhelpi tiun, kiu posedas koncernan atutan karton.

Malpli neŭtrala estas la ludo pri la «*100 000 senlaboruloj*»! La atutkartoj (eble utopiaj) estas: kvalita laboro por ĉiuj, daŭrigata edukiĝo, potenco al la laboristoj, la nova mond-ordo. (Mal)helpaj karto tie ĉi estas: parta senlaboreco, kompleta senlaboreco, malpliigo de labor-tempo, laborakiro, nesufiĉa kvalifikiĝo, aldona kvalifikiĝo, fermado de entrepreno, sindikata agado, formovo de entreprenoj, internacia agitado. Oni devas komenci per la karto "laboro". La ludo funkcias same kiel la antaŭa, sed kiam oni ne plu havas laboron oni povas registri sin en la "Dung-oficejo" kaj turni la karton sur la dorson. Tiam ĉiu karto havas iun subten-valoron: 15 000, 20 000, 30 000, kaj 40 000 fr. Kiam oni komencas la ludon, oni devas eltiri karton de diplomo. Tiu kiu studis nur en baza lernejo gajnos nur 15 00 frankojn kaj ne pli; tiu el profesia lernejo 15 000 kaj 20 000; tiu el liceo 15- 20- kaj 30 000; kaj el universitato ne estas limo! Kompreneble, la altsalajruloj estos pli atakataj ol la ceteraj!

Alia estas iu ludo, kiun mi vidis pri Sud-Afriko: se vi akiras nigran disketon vi estos duoble punata, duone pagata kaj vi nur duonrapide progresos, ol kunludanto provizita per blanka disketo.

Tiuj ekzemploj montras nur, ke oni povas inventi novajn regulojn laŭ la jam ekzistantaj. Kaj oni povas ankaŭ mem krei ludon kaj ludilon. Ĉiu instruanto kapablas krei tiajn pedagogiajn helpilojn. Kaj oni povas fari tion pli facile en Esperanto ol en gepatra lingvo. Plue oni malpli hezitos pri "lingvaj eraroj"!

Observado

Rigardu tiun bildon de la naĝejo en feria hotelo.

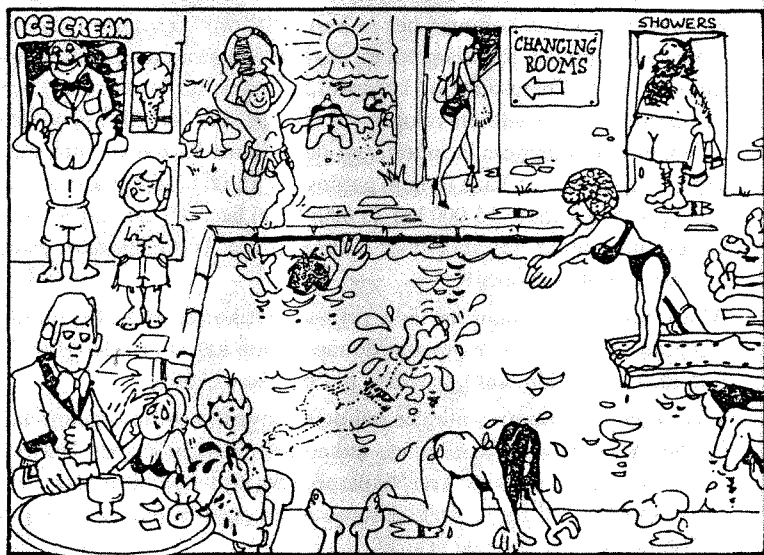
Kelkaj homoj tuj faras ion kaj kelkaj homoj ĵus faris ion.

Virino tuj
plonĝas en
la akvon

Viro ĵus
plonĝis en
la akvon

sin vesti eliri el aĉeti ĵeti sin duŝi tranĉi verŝi manĝi
pilko glaciaĵo fingro akvo trinkaĵo sveni

Kiel krei?

Elektu kampon, en kiu vi pli aŭ malpli kompetentas. Vi devas difini kiu(j)n celo(j)n vi volas atingi kun viaj lernantoj. Poste vi difinas tion, kio helpas aŭ malhelpas la ludantojn en ilia ludo. Vi devas decidi, kiel vi prezentos tiun ludon al viaj lernantoj. Kion ili devos fari aŭ bezonos por komenci, kaj kiam la ludo finiĝos. En la komenco skribu klare nur kelkajn regulojn, kiuj formos la skeleton de la ludo.

En la jam malnova «*Ludo de la ansero*» oni startas, progresas, kaj atingas finon helpe de ĵetkubetoj. La sekvenda “vojo” estas dividita en kvadretoj kiuj estas neŭtralaj, helpaj, aŭ malhelpaj. Via ludo ankaŭ povas koncerni unu, kelkajn, aŭ ĉiujn partoprenantojn, kaj devas esti laŭtlegata. Oni eĉ povas lasi al iu lernanto-ludanto la decidon antaŭeniri aŭ ne. Ankaŭ tion, kiom da mono aŭ da rajtoj li povas ekhavi komence. Kompreneble, estas konsilinde en la komenco ludi ĝin nur tutsole, kun kolego aŭ amiko kaj nur poste, se ĉio funkcias senerare, ludigi ĝin de via grupo de lernantoj. Povas ankaŭ okazi ke via ludo, kvankam bona, daŭras tro (mal)longe por la tempo, kiun vi disponas aŭ devas plenigi. Antaŭvidu ankaŭ kion viaj lernantoj “lingve” bezonos.

Do, mi insistas pri via preparado, ĉar poste vi ne povos plu heziti. Kiam miaj propraj lernantoj krokodilas, ili devas ion pagi aŭ malantaŭeniri en la ludo, sed ili ĉiam povas skribi, kion ili bezonas lingve kaj montri tion al mi por traduko.

Psikologie la rezultoj estas ofte surprizaj. El mia sperto kiel instruisto pri lingvoj mi konstatis, ke lernantoj kun malgranda vortaro povas pli bone ludi, ol aliaj kiuj lingve estas pli fortaj. La hazardo estas grava; ĝi povas kuraĝigi la plej malfortajn fidi ke ankaŭ ili kapablas venki. Pli da memfido povas kreski el tiu aktivaĵo. La ludo povas esti trifoje reludita. Unue, por rekoni la vojon kaj vidi, kiel fari. Due, por serioze ludi. Kaj trie por efike agi. Samtempe oni akiras scion, scipovon kaj farscion, kiuj necesas al lingvokurso.

La rilato lernantoj/instruanto ŝanĝiĝas, ĉar eĉ se la instruanto restas plejsciinto, li fariĝas nur helpanto, kunlaboranto, kaj okaziganto de aŭtonomio. Li (aŭ ŝi) fariĝas ponto al pli granda memprogreso ĉe la lernantoj. Ili povos tiel ekflugi per la proprajflugiloj. Ĉu ne tio ja estas la celo de ĉiu bona instruanto? Ĉu la instruanto ne devas fine malaperi? Ludigataj, la lernantoj vere povas, laŭ mi, kontribui al la tiom dezirata celo de ĉiu instruanto.

Intertempe, kiom da plezuro!

DUM LA LERNEJAJ FERIOJ

(Brenner György)

(Laborantaj gepatroj) „La avinjo zorgas pri la infano kontraŭ 50 forintoj, la infano zorgas pri la avinjo kontraŭ 100 forintoj.”

LERNEJAJ KOOPERATIVOJ

Gvidanto: Gabriella OSZ

La antaŭhistorio

Antaŭ kelkaj monatoj aperis en la oficiala revuo de nia kultura ministerio dekreto pri la lernejaj kooperativoj, kiu fiksas kaj spegulas la evoluon de la koncerna eduka formo, donante helpon per tiu gesto al pedagogoj, kiuj jam de jaroj laboras — kelkfoje alfrontante kontraŭajn opiniojn — por kooperativoj, por efika memregado de la lernantoj.

Jam komence de la jarcento, laŭ francaj ekzemploj, fondiĝis kooperativoj en nia lando (unuopaj iniciativoj ekzistis jam de 1875). Post 1945, paralele kun aliaj kooperativoj, ankaŭ en la lernejoj vigliĝis la kooperativa movado. Bedaŭrinde post kelkaj jaroj komencis regi opinioj, laŭ kiuj la kooperativa laboro malhelpas la lernadon kaj aliajn celojn de la pionira movado. Krome, la troigoj de la centra estraro malebligis demokratiajn fortojn de la memregado. La 1957-a jaro alportis ŝanĝon: sur diversaj terenoj de la vivo denove estis serĉataj konvenaj demokratiaj formoj; la eksperimentoj atingis ankaŭ la lernejajn pordojn. Unu post la alia fondiĝis lernejaj kooperativoj, pruvante, ke la ideo neniam tute malaperis el la pensoj de edukistoj. Malgraŭ tio, ne temis pri senmalhelpa evoluo, ĉar en multaj lokoj tamen venkis la opinio, ke kooperativa laboro malbone efikas sur la lernejan edukadon. Unuflanke, oni timis la memregadon de lernantoj, aliflanke persistis la malnova lerneja ideo, laŭ kiu praktika scio estas malpli valora ol scio teoria. En tiuj jaroj lokaj estroj ofte malhelpis la funkciadon de lernejaj kooperativoj, dume en aliaj lokoj el la iniciativo de entuziasmaj pedagogoj evoluis la movado, pruvante sian valoron kaj eduke kaj ekonomie.

La nuntempo

Nature, ni tre simpligus la problemon asertante, ke la vojo antaŭ kooperativoj jam ĉie estas glata. Kvankam kontraŭaj opinioj malpliigis, ekestis novaj malhelpoj: la instruistoj havas tiom da laboro (sekve de senĉesaj instruadaj reformoj, oftaj ŝanĝoj de lernolibroj, instrumaterialoj, pedagogiaj konceptoj), ke ofte jam ne restas al ili energio por organiza laboro. La organizado de kooperativa laboro, ĉefe komence, estas tre tempopostula laboro, eĉ se helpas la loka kooperativo, la kolegoj kaj la gepatroj.

Dum jaroj la movadon pli grandmezure helpis “plenkreskulaj” kooperativoj ol la gvidantoj de la pedagogia laboro. Tion ni povas diri ne nur pri kooperativoj kiel ekonomiaj unuoj, sed eĉ la edukan signifon de tia laboro pli bone vidis la ekonomiaj fakuloj ol la pedagogiaj gvidantoj. (Mi ne povas aŭ volas aserti, ke la nun ekzistantaj kooperativoj fondiĝis plie el ekonomia aŭ el eduka celo. La celoj interkroĉiĝas, sendepende de la fakto, ĉu pedagogo aŭ loka kooperativo instigis la fondon.)

Kiel funkcias lerneja kooperativo?

Ni rigardu la plej simplan formon: lerneja kooperativo vendas lakton kaj bulkojn.

Ekonomiaj utiloj

1. La vendado portas malgrandan monprofiton, kiu jam sufiĉas por kelkaj ekskursoj, por kompletigi sumon de somera tendumado, eble por aĉeti kelkajn sportilojn.
2. Ĉiutaga utilo: la vendado certigas la manĝeton de tiuj infanoj, kiuj ne povas matenmanĝi hejme pro matena tempomanko.

Pedagogiaj utiloj

Jam tiu simpla kooperativa formo ebligas al la anoj partopreni en tre diversaj aktivecoj:

1. kolekti la kvantajn pretendojn;
2. mendi la varojn, eble elekti laŭ kvalito, zorgi pri transporto;
3. zorgi pri higiena kaj kultura vendadoj;
4. ellerni, kiel okupiĝi pri aĉetantoj, kiel kalkuli, manipuli monon;
5. post la fino de la taga laboro fari resumon;
6. gardi la profiton, zorgi pri ĝia uzado;
7. decidi pri la divido de la laboro, pri la tempo de opaj komisioj.

Estas aserteble, ke tia agado estas pure komerca, do unuflanka. Ĝia signifo tamen ne malgrandas: ekzemple, spertoj montris, ke anoj de tiaj kooperativoj relative multnombro elektis komercajn fakojn post la lerneja studado.

Spertoj, faktoj

Pli gravas, ke eĉ tiu simpla formo tamen estas kooperativo. Inter la anoj ne ekzistas super- aŭ subordonaj kontaktoj, sed demokratia kunlaboro; la ĝenerala kunsido povas fariĝi lernejo de la publika agado. *“Nia kooperativo estas preskaŭ neanstataŭigebla en la lerneja eduka laboro, ĉar ĝi donas vastan terenon por la aktivado de la infanoj. Ĝi edukas ilin por preciza, ordema, respondeca laboro.”* (Ottóné HASZPRA pri budapeŝta gimnazia kooperativo.)

En vilaĝoj tiaj kooperativoj povas ludi fakte gravan rolon, ĉar tie okazas, ke skribiloj (aŭ ĝenerale diversaj industriaj varoj) aĉeteblas nur en pli-malpli proksima urbo. Se la kooperativo povas pligrandigi sian anaron, ekdisponi je loko, ĝi povas okupiĝi pri vendado de lerniloj, eble de aliaj malgrandaj varoj — gravaj en la mastrumado — helpe al la tuta loĝantaro:

“Ni multe pensadis pri tio, kiel eblus solvi, ke la lernantoj ne devu veturi al la urbo por kajeroj, ktp. La veturo kostis pli ol la kajero! Plue, la survoja trafiko intertempe pligrandiĝis, ni timis la danĝerojn. Post iom da hezito evidentigis, ke niajn zorgojn solvos nur la lerneja kooperativo.” (Pri lerneja kooperativo en CSABD.)

“El niaj lernantoj nur 40% loĝas en nia vilaĝo. Por la infanoj, kiuj alveturadas el aliaj lokoj aŭ vivas en kolegio, tre grava estas nia koooperativa bufedo.” (El resumo de kooperativo en vilaĝo POLGÁR.)

Aliaj aktivadoj

La lernejoj povas trovi ankaŭ aliajn, ofte pli altagradajn eblojn por kooperativa laboro. La plej ofta tereno estas la ĝardenkulturado (jam en multaj lokoj troveblas forcejo, kiu ĉesigas la sezonan karakteron de la agrikultura laboro kaj ankaŭ ekonomie estas favora”).

Estas grave tiel organizi la laboron, ke la infanoj ne sentu troan laciĝon, ili ne malŝatu la fizikan laboron, kaj ĉefe: ĉiam restu tempo por lerni. Menciindas, ke ankaŭ agrikultura laboro povas esti samtempe spirita. Ni vizitis lernejan kooperativon en la vilaĝo Zsámbék. Tie en la lerneja ĝardeno staras dometo ekipita per tabloj, seĝoj, demonstri-loj. La grupoj pretigas sin tie por la sekvontaj laboroj: ili ellernas la kialojn kaj la kielojn de la necesaj agadoj. Ĉefe la pluvaj posttagmezoj taŭgas por planado. Sed la anoj povas trovi tempon ankaŭ por komunaj ludoj, interparoloj, kiuj helpas gardi la bonan etoson.

Jam la vendada laboro postulas kunlaboron kun la “granda” koooperativo, sed en la ĝardena laboro tio nepre estas necesa. La permaŝinajn laborojn, la plugadon ne povas fari infanoj, la aspergado estas malpermesita al ili pro higienaj kaŭzoj. Pri tiuj laboroj lernantoj okupiĝas nur teorie. Kunlaboro kun plenkreskuloj helpas al infanoj en la posta vivo.

Krom la menciitaj formoj, ni povas renkonti tre variajn aktivadojn, depende de la interesiĝo de la anoj, de la pedagogoj kaj de la lokaj ebloj.

“La lerneja kooperativo havas abelujon. La vilaĝa kooperativo helpas nin, se estas bezonate. Mastrumajn ilojn parte la infanoj mem fabrikas en la lerneja metiejo. Somere la abelistoj organizas tendaron por infanoj, kie ili, krom la amuzaj programoj, lernas kaj praktikas. En tiuj tendaroj la infanoj tre volonte kunlaboras kun la plenkreskuloj.” (Vilaĝo DÖMSÖD)

En kelkaj lernejoj oni ceramikas, kiu estas tre populara kaj utila okupiĝo en la estetika edukado. Ĝi ebligas laŭgradan evoluon, ĉar jam la etuloj povas fari simplajn objektojn, kiuj donas la ĝojon de kreado.

Kooperativo kaj Esperanto

Por esperantistaj pedagogoj ne estas indiferente, ke la hungara koooperativa centro antaŭ jaro anoncis jenan devizon: "Al ĉiu lernejo — kooperativon, al ĉiu kooperativo — Esperanton!"

Tiu devizo ne estas nur utopia revo, la Esperanta kaj la kooperativa movadoj jam de jaroj havas kontaktojn. Esperanto jam servas kiel internacia komunikilo inter diverslandaj kooperativoj. Ankaŭ por la lernejaj kooperativoj estas grava edukilo korespondadi kun infanoj el aliaj landoj.

Tia aktivado estas jam klare eduka, ne ekonomia faro, kaj grava paŝo al tiu situacio, kiam la kooperativa vivo estos ne nur parto de la lerneja laboro, sed bazo de la tuta lerneja vivo, kiel celas la FREINET-movado.

Eduka valoro de kooperativoj

"Nia lerneja kooperativo agadis ĉiam sub la egido de la pionira taĉmento. La pionirgvidantoj ĉiam klopodis proponi, ke la anoj elektu la funkciulojn ne nur el inter eminentaj lernantoj, sed ili donu respondecajn laborojn ankaŭ al tiuj, kiuj havas en la lernejo malaltajn klasifikaĵojn. Multaj lernantoj travivis la unuajn sukcesojn en la kooperativa vivo, kaj pere de memstara, respondeca laboro evoluis ilia karaktero."
(György SZABO el BICSKE)

En la supra skizo mi deziris paroli nur pri kelkaj flankoj de la temaro, preterlasante ciferojn, malgraŭ ke la kooperativa centro disponigis al mi ĉiujn datumojn. Mi esperas, ke troviĝos interesiĝantoj kiuj, kompletigante la temon, informos nin pri la novaĵoj de similaj movadoj en iliaj landoj.

El la vivo de Sekcioj

Societo de Aŭstraj Esperanto-Instruistoj (Aŭstra sekcio de ILED)

Ni povas raportiti pri bonaj rezultoj de nia agado! En la jaro 1984 ni eldonis la germanan version de la zagreba lernolibro (*Enkonduko en la Internacian Lingvon*). Tiu libro estis la bazo de vico da internaciaj kursoj. La unua okazis en la sama jaro. La unua parto de semajnfina kurso okazis en Zagrebo. Partoprenis aŭstraj, hungaraj, kaj jugoslavaj gelernantoj. La dua parto okazis en la Komerca Akademio Judenburg. La aŭstraj partoprenintoj estis studentoj kaj profesoro Herbert MAYER de la nomita lernejo.

En majo 1985 kroata koleginino Juditha Rey HUDECEK gvidis en la gimnazio CARNERI en Graz enkondukan kurson. Baldaŭ poste profesoro Karl HIRMANN veturis kun la kursanoj — gelernantoj el tri gimnazioj — al Rijeka, kie profesoro Z. TIŠLJAR kaj profesoro HIRMANN gvidis la internacian kurson. Kompreneble la tritaga aranĝo havis ankaŭ amuzan kaj turistan programon. Dek el la aŭstraj partoprenintoj revenis al Graz kun la diplomo A.

Pro la granda sukceso de la kursoj ekestis kaj intensiĝis kontaktoj de la IKS Zagrebo kun la Pedagogia Instituto en Graz, kun la celo aranĝi similan kurson ankaŭ por instruistoj. La direktoro de la Pedagogia Instituto Dr. Karl HAAS plene apogis la projekton, kaj en februaro 1986 estis anoncita seminario sub la titolo "*Projekt zur pädagogischen Tatsachenforschung Esperanto*".

23 gekolegoj anoncis sian partoprenon, sed por kelkaj ne eblis forpermeso de siaj lernejoj. La seminarion estris la profesoroj TIŠLJAR kaj HIRMANN. Sonbendoj, videoaparato kaj komputero estis uzataj. Pri la evoluo de la seminario profesoro HIRMANN sendis ampleksan raporton al la instru-ministerio en Vieno. El tiu raporto la sekvanta informo pri la seminario:

La Seminario

La 21-an de aprilo la aŭstraj partoprenantoj kunvenis en la Pedagogia Instituto por tuttaga enkonduka kurso. Oni lernis la du unuajn lecionojn de nia internacia lernolibro.

La 23-an de majo estis posttagmeza kurso por ripeti la lecionojn 1 kaj 2 kaj komenci la lecionon 3. La 24-an ĝis la 25-an de majo okazis la unua parto de la Internacia Seminario en kastelo St. Martin apud Graz, kie ĉiuj ankaŭ loĝis. La studado okazis en du grupoj (laŭ jam akirita lingvoscio). Kursestroj estis la profesoroj HIRMAN kaj TIŠLIAR. La seminarianoj venis ĝis la leciono 6. Pro la instruiteco de la kursanoj ĉiuj akiris rimarkindan (pasivan kaj ankaŭ aktivan) lingvoscion. Oni jam konversaciis en Esperanto dum la unua tagmanĝo. Kompreneble ankoraŭ mankis la rutino.

La 13-an de junio la aŭstraj instruistoj kunvenis posttagmeze en la pedagogia instituto por ripetado.

La dua parto de la Seminario okazis en Zagrebo, de 14-a ĝis 15-a de junio. Pro bona sinpreparo ambaŭ grupoj venis en la studado ĝis la leciono 9. La konversacio okazis nur en Esperanto. Tri kroataj kaj ses aŭstraj kolegoj akiris la diplomon A.

La bilanco de la Seminario

La partoprenintoj de la seminario respondis demandilon de la seminario estraro. El la demandiloj montriĝis, ke:

- ĉiu jam bone scias du fremdlingvojn;
- Esperanto havas la gradon 1.6 en la kvinŝtupa skalo de malfacileco;
- dum 30 horoj (sumo de la kurs-horoj dum la seminarioj) ne restas sufiĉe da tempo por ekzercado;
- facile komprenebla kaj lernebla estas la gramatiko de Esperanto;
- la uzita metodo (Zagreba Metodo) ricevis la kvalifikon 1.7 ("bona") en la kvinŝtupa skalo.

En Graz kaj en Zagrebo estis, kompreneble, ankaŭ amuza kaj turista programoj, sed raporto pri tio estas aparta afero.

Josef WESIAN

- Komence de marto en Vieno okazis t.n. **“Postkongreso de Eŭropaj Landoj, Usono kaj Kanado”**. Pluraj proponoj kaj rekomendoj koncernis temojn gravajn por esperantistoj, nome la *rajtojn de minoritatoj kaj translimajn vojaĝojn*. Koncerne la lastan, la hungara delegitar-estro kaj ambasadoro André ERDOS proponis, ke estu forigataj la burokrataj obstakloj de privataj kaj oficaj vojaĝoj, pli rapide transdonotaj la vizoj. Li menciis, ke Hungaraj ambasadoj aranĝas vizojn por Hungario dum 24 horoj; ĉe la landlimo eblas tuj aĉeti vizon. Hungario jam proponis la forigon de reciprokaj vizaj devigoj al okcidentaj landoj, sed ĝis nun akceptis tion nur Finnlando, Aŭstrio, Svedio kaj Malto.

La Kanada delegito proponis plifortigi kaj respektigi la normojn, kiuj koncernas *la rajtojn de naciaj malplimultoj*. Al la propono aliĝis krom Finnlando, Danio, Grekio, Islando, Norvegio, Pollando kaj Turkio ankaŭ Hungario, kies delegito transdonis proponon akceli la tradukadon kaj disvastigadon de la *literaturo de malpli konataj lingvoj*. Okazis la unuan fojon en Vieno, ke iun proponon samtempe apogis landoj de la Varsovia Pakto, de Nato kaj neŭtralaj aŭ nealiancaj ŝtatoj. Tiu propono ne estis hazarda. Kun granda bedaŭro oni konstatis, ke ekzistas Eŭropaj landoj, kie oni klopodas sufoki la nacian malplimulton, malpermesante al ĝi eĉ la plej elementajn homajn rajtojn, ekzemple la uzadon de ĝia propra lingvo, la sekvadon de ĝiaj tradicioj.

La Hungara ĉefdelegito iniciatis ankaŭ *kontrolo de lernolibroj pri historio*, postulante, ke oni ne submetu la instruadon de historio al la tagaj politikaj interesoj. Oni ne eduku per la instruado de historio al nacia malamo, al naciismo, al ŝovinismo. La Hungaroj montris konkretan ekzemplan, eldoninte objektivan, science fun-

damentitan grandiozan verkon: «Historio de Transilvanio» (3 volumoj, eldonaĵo de Hungara Scienca Akademio, Budapeŝto 1986). Modela verko pri la vera historio de unu el la plej ŝtormaj teritorioj de Eŭropo.

- **Profesoro Christer O. Kiselman** petis la redaktiston komuniki la sekvan tekston:

“La artikolo de Christer Kiselman en numero 1, paĝoj 11-19, estas provizora malneto de publikigota teksto, kiu hazarde kaj malfeliĉe atingis la redakcion. Ĝi estis publikigita sen scio de Kiselman, kiu eĉ ne havis okazon legi la presprovaĵon.”

- ▼ Al nia alvoko helpi nepagipovajn gekolegojn, alvenis la unua reago: la **Brazila Sekcio de ILEI** pagis unujaran kotizon por *unu* Hungaro aŭ Polo. Laŭ nia decido, la donacon ricevos iu Pola kolego. Ĉi-loke ni esprimas nian dankon al la Brazila Sekcio, kaj ni atendas la samon de la aliaj.
- Antaŭ 140 jaroj, la 10-an de aprilo 1847 naskiĝis en la Hungara urbeto Makó la mondfama ĵurnalisto, fondinto de la tutmonde konata premio, PULITZER József. Tiuj Pulitzer-premioj estis aljuĝitaj la unuan fojon en la jaro 1917 — do antaŭ 70 jaroj. Ĉi-okaze la datrevenoj estis solene festataj en lia naskiĝurbo.
- ▲ La 25-an de aprilo en la Konferenca Salono de la Filozofia Fakultato de Universitato ELTE, Budapeŝto, okazis solena kunveno de la Esperanto-diplomitoj, okaze de la 20-jara funkciado de tiu fako. La fako “Esperanto, lingvo kaj literaturo” ekfunkciis en tiu universitato en septembro 1966 (lernojaro 66/67). Dum dudek jaroj diplomigis 98 personoj, el inter ili 11 eksterlandanoj: 2 el Jugoslavio, 2 el Pollando, 2 el Ĉeĥoslovakio, po unu el Alĝerio, Bulgario, Danlando, Japanio, Vjetnamio kaj unu Italo, loĝanta en Hungario.

- **La Infankongresa Fonduso** informas la membrojn de ILEI pri la ebleco ricevi stipendion por lernantoj kiuj partoprenas infankongreseton. Informiĝu ĉe: S-ro Olsson Olle, Södra Esplanaden 23, S-22352 Lund.

- ◆ **Bulgara Esperantista Asocio** aranĝas **Internacian Simposion Interlingvistikan** kun la kadrotemo "100 jarojn Esperantologio", inter la 4-a kaj 10-a de oktobro en Pisanica. Informojn ĉe: B.E.A., BL-1303 Sofio, Bul.Hr. Botev 97.

- La internacia scienca simpozio "**Esperanto 100-jara**" organiziĝas far la samnoma aŭstria laborkomitato en kunlaboro kun la Lingvistika Instituto de la Universitato de Vieno, la *Wiener Sprachgesellschaft* kaj la Internacia Esperanto-Muzeo en Vieno (Aŭstria Nacia Biblioteko). Ĝi okazos en la Universitato de Vieno. Parolos internacia selekto de scienculoj, de diversaj sciencobranĉoj, pri la fenomeno Esperanto: ĝiaj lingvistikaj, historiaj, pedagogiaj, informadikaj, literaturaj k.a. aspektoj. Diskutlingvoj estos Esperanto kaj la germana. Antaŭvidita aliĝkotizo: 500 aŭstraj ŝilingoj (studentoj 200 AS). Se vi volas partopreni aŭ ricevi pluajn informojn, bv. skribi al la Aŭstria Laborkomitato "Esperanto 100-jara", Postfach 92, A-1183 Wien, Aŭstrio. Poŝtgirkonto n-ro 7259665.

El la vivo de la Ligo

LA 21-A INTERNACIA KONFERENCO EN LODZ

17-24 julio 1987

Kadrotemo de la konferenco: “La scienca esploro de Esperanto el pedagogia, didaktika, kaj lingvopolitika vidpunktoj”.

La programo konsistos el:

- science pedagogiaj, didaktikaj, metodikaj prelegoj kaj seminarioj;
- organizaj diskutoj, diversgradaj kursoj kaj eventualaj ekzamenoj;
- kulturprogramoj kaj unu tuttaga ekskurso.

Dum la Konferenco okazos ekspozicio de lernolibroj, infanliteraturo kaj metodika/pedagogia fakliteraturo. Krome: ekspozicio de infandeseĝnaĵoj pri la temo “Esperanto 100-jara”. Okazos ankaŭ Internacia Lerneja Semajno por ĉ. 20-30 diversnaciaj lernantoj 12 ĝis 15-jaraj.

La konferenckotizoj dependas de la periodo de enpago kaj varias jene:

A. Partoprenantoj el *socialismaj landoj* (Bulgario, Ĉeĥoslovakio, GDR, Hungario, Rumanio kaj Sovetunio) pagas pere de siaj landaj E-asocioj egalvaloron de 23 000 polaj zlotoj.

B. Partoprenantoj el *aliaj landoj* pagas egalvaloron de 160 usonaj dolaroj al la bankokonto n-ro 1081-6015-139-11 de PEA: PZE Kongresowy Komitet Organizacyjny, NEP VIII O/Warszawa.

C. Infanoj malpli ol 15-jaraj ricevas rabaton de 33%.

Dorsflanke de la enpagilo nepre menciui:

- 21-a Konferenco de ILEI
- kompleta via adreso
- planata alventago.

Ĉiuj partoprenantoj, samtempe kun la enpago de la kotizo, devas sendi aliĝilon kun fotokopio de la enpag-konfirmilo al LKK en Lodzo.

Surbaze de tio ĉiu aliĝinto ricevos oficialan invitleteron liberigantan de la deviga monŝanĝo.

La kotizo enhavas la loĝadon, la manĝadon kaj la konferencajn kotizojn. La dulitaj ĉambroj estas en universitata novkonstruita studenta domo. Loĝejoj, manĝejo kaj kunvenejoj estas tre proksimaj unu de la alia. LKK antaŭvidas buse translokigi konferencanojn al Varsovio tuj post la Konferenco.

Organizantoj ne garantias por lastmomentuloj loĝadon en la sama loko. Oni petas ĉiujn frue aliĝi por ebligi al LKK ĝustatempan sendadon de oficialaj invitleteroj al ĉiuj interesintoj.

La konferencurbo Lodzo, fondita kiel urbo en la 15-a jarcento, rapide disvolviĝis post la jaro 1820. Nun ĝi estas la dua, laŭ nombro de loĝantaro, urbo de la lando. La centro de la urbo enhavas multe da secesiaj kaj eklektikaj domoj kaj palacoj. Lodzo — urbo de Artur RUBINSTEIN, Julian TUVIM, Władysław REYMONT, Kazimierz BEIN (Kabe), Stanisław KAROLCZYK — estas grava centro de industrio, kaj samtempe de supera instruado (ĉi tie estas interalie la fama altlernejo pri filmarto) kaj kulturo (la plej bona operejo en la lando). Ĉi tie estas la mondfamaj: Muzeo de Moderna Arto, Muzeo de Ŝtofarto. La Esperanto-movado estas vigla kaj havas 80-jaran tradicion.

ALVOKO: Ideoj, sugestoj, proponoj pri diskutindaj programeroj estas ankoraŭ bonvenaj ĉe la konstanta konferenca sekretario (Marin Bačev, P.K. 1054, BG-1000 Sofio) kun kopio al la prezidanto de LKK (Tadeusz Ejsmont, ul. B. Bartoka 1 m 49, PL-92-547 Łódź).

Dua informilo, kiu estos sendita al la aliĝintoj, enhavos pli detalajn informojn koncerne al la Konferenco.

EKONOMIA RAPORTO

Saldo je 1986-01-01

En kaso	282,90	
En banko: SE-Banko	84 946,50	
Handels	7 110,20	
En poŝtgiro	5 276,74	
En bonhava konto	689,50	
En UEA-konto ilek-a (f 520,72)		
laŭ kurzo 1985-12-30	<u>1 425,73</u>	99 731,57

Enspezoj

Membrokotizoj	22 632,95	
NLG 115 (kurzo 86-12-30)	355,35	
Rento	8 944,09	
Konferenco	1 588,90	
Sanĝigo de valutokurzo	183,29	
Diversaĵoj	<u>2 364,42</u>	36 069,00

Elspezoj

IPR	20 009,07	
Libroj, presaĵoj, papero	4 789,61	
Bankkosto	69,—	
Afranko, telefono	9 250,35	
Estraro	<u>1 974,80</u>	— 36 092,83

Malprofito 1986

— 23,83 — 23,83 — 23,83

Saldo je 1986-12-31

En kaso	628,95	
En banko: SE-banko	79 035,21	
Handels	7 706,20	
En poŝtgiro	2 556,22	
En bonhava konto	1 042,89	
En UEA-konto ilek-a (f 2 827,92)		
laŭ kurzo 1986-12-30	<u>8 738,27</u>	<u>99 707,74</u>

En Svislando (laŭ raporto de s-ro Kurt Greutert)

<i>Banklibreto</i> <i>(en svisaj frankoj)</i>		<i>kapitalo</i> <i>86-01-01</i>	<i>rento</i> <i>1986</i>	<i>kapitalo</i> <i>86-12-31</i>
162'633	1 298,70	45,90	1 044,60	
162'721	1 107,85	41,55	1 149,40	
240'594	531,90	22,70	854,60	
<i>Entute:</i>		2 938,45	110,15	3 048,60
Ŝanĝo dum la jaro: 300 sfr. de 162'633 al 240'594.				
En svedaj kronoj (laŭ kurzo 1986-12-30)	12 269,50	459,93	12 729,43	<u>12 729,43</u>
Entute, favore al ILEI (1986-12-31):				<u>sv.kr. 112 437,17</u>

Komentoj pri la ekonomia raporto 1986

Kompare kun la raporto 1985 mi povas konstati:

– La nombro de membroj kreskis de 543 ĝis 568. Estas nur malgranda pligrandiĝo, kiu *ne sufiĉas*. Ankoraŭ mankas membroj en pluraj landoj, kiel ekz. Japanio, Aŭstralio, Nov-Zelando, Danlando, Islando ktp. Restas ankaŭ la problemo de la landoj kun neŝanĝebla valuto. Mi scias, ke multaj esperantistaj gekolegoj troviĝas en tiuj landoj, kiuj volas, sed ne povas membriĝi al ILEI.

– Ni faris malgrandan malprofiton. Kial? *La kostoj de IPR kreskis. Ni eble en la estonteco devas malgrandigi la nombron de paĝoj. Tio influas la kostojn de kompostado, presado kaj afranko.* En Svedio oni malgrandigis la rentuman procenton en 1986; pro tio niaj enspezoj iomete malkreskis. La gajno de la konferenco ankoraŭ ne estas regulata. Tiun espereblan enspezon ni ricevos en 1987.

– Dank'al ŝanĝigoj de la valutokurzoj ni iomete profitis. Nia kapitalo en Svislando kreskas malrapide, sed kompare kun la sveda krono la svisa franko plivalorigis. Kion fari kun la svisa kapitalo? Ĉu ni konserveros ĝin dum kelkaj jaroj aŭ ĉu ni vivigos ĝin? Nia konto ĉe UEA ankaŭ kreskis dank'al valuto-kurzoŝanĝigo, sed tiu konto ne donas renton.

– Ni bezonas novajn fontojn. Pli da membroj. Donacojn. Ĉu altigo de la membrokotizo? Enspezoj de reklamo?? Ĉu vi havas ideojn???

Bertil ANDREASSON

(anonco)

Instruistoj!

Ni ofte konstatas, ke lernintoj interesigas pri praktikaj uzeblecoj de Esperanto. Ili ja lernis la lingvon por povi uzi ĝin. MONATO, internacia magazino sendependa, estas unu el tiuj praktikaj eblecoj: magazino ne pri Esperanto, sed en Esperanto pri la aktualaj problemoj de la mondo, kiel politiko, kulturo, sporto, sciencoj ktp.

MONATO aperas monate (kompreneble!) kaj enhavas 32 paĝojn A4 (la duoblo de IPR).

Se vi ne jam konas ĝin, petu informmaterialon kaj provekzempleron de la eldonejo: Flandra Esperanto-Ligo, Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen (Belgio).

Se vi ne jam estas abonanto, kaj abonos MONATOn ĝis la fino de septembro, vi ricevos senpagan trimonatan abonon!

Librobreto

Dr. István SZERDAHELYI – **Kevés szóval Eszperantóul** – Budapest, Tankönyvkiadó, 1987. 168 paĝoj.

Okaze de la Jubilea Jaro estis eldonita por hungaroj nova lernolibro en *konsiderinda eldonkvanto* (11 500!), en la populara serio “*Kevés szóval...*” (“Per malmulte da vortoj...”), kiu estas destinita unuavice por memstaraj lernantoj, celantaj mezan lingvokonon. La libro anstataŭas la porhungarajn lernilojn de BÁGHY, PRINCZ kaj HORVÁTH (aŭ elĉerpitajn, aŭ malmoderniĝintajn) je malalta prezo. Ĝin akompanos baldaŭ eldonota *kasedo*. Solvojn de iuj ekzercoj eblas sendi por korekto al la Esperanta Scienca Studrondo de la Universitato ELTE.

La tri unuoj de la *Enkonduka Parto* temas pri la baza gramatiko kaj leksiko; ĝi celas komencantojn kaj estas allasebla de progresintoj. (La libro pleje utilas eble por tiuj, kiuj volas elnebuligi siajn iamajn sciojn; tiaj, bedaŭrinde, multas en Hungario.) La *sekvantaj dek lecionoj* utilas kaj per siaj ĉiutagaj, tamen ne enuigaj temoj, kaj per sia logika konstruo. La libro proksimas “programitajn lernilojn” per la ĉieaj signoj kaj avertoj, kiuj atentigas la lernantojn, kion postulas de ili la ekzerco. Ili povas kontroli sian progreson per la testoj de la enkonduka parto. SZERDAHELYI konas la utilon de parkeraj tekstoj, tial eĉ sufiksojn kaj prefiksojn klarigas rimetoj kiel:

Flhomo, se estas

moral difekt’.

HomAĈO, se ŝokas

malplaĉa aspekt’.

La klarigoj estas en la hungara, tamen kelkaj tekstoj kaj eroj estus uzeblaj por alilingvanoj. La libreto rekomendeblas por ajnlandaj instruistoj ankaŭ pro ĝia metodiko. Ĝia plej granda merito estas tamen, ke fine ekzistas lernolibro por hungaroj, kiun mi kuraĝus propagandi per la slogano “*Simpatian lingvon — per simpatia lernolibro!*”

Mag. Walter KLAG –

“Die Plansprache Esperanto und ihr Propädeutischer Wert”

La artikolo “La planlingvo Esperanto kaj ĝia propedeŭtika valoro” jam aperis en la pedagogia revuo “*Die österreichische höhere Schule*” (jan./feb. 1986); nun ĝi presiĝis ankaŭ en la gazeto “*Die allgemeinbildende höhere Schule*” (dec. 1986), kiun redaktas Dr. Wolf PESCHL (Lackierergasse 7, A-1090 Wien).

La aŭtoro enkonduke skizas, kiajn ecojn devas havi internacia lingvo: esprimivon, neŭtralecon, facilecon. Poste li mallonge prezentas Esperanton. Li konstatas, ke ia ajn instrumodelo devas plenumi tri propedeŭtikajn kondiĉojn: tiujn de simpleco (foresto de neesencaj krominformoj), reguleco (oftaj esceptoj ja malrapidigas la lernadon), manifesteco (lernendaĵoj devas facile disiĝi je unuoj). Naciaj lingvoj kontraŭas tiujn kondiĉojn, dum al Esperanto ili bone aplikeblas. Por tion pruvi, la aŭtoro fine raportas pri kelkaj lernejoj eksperimentoj, kiuj elmontris, ke anticipa Esperanto-lernado favoras la alproprigon de novaj lingvoj.

«Opus Nigrum»

Tiel — latine — nomiĝas la *periodaĵo de la Esperanto-fako* de la Universitato ELTE. La titolo aludas alĥemian procezon, kiu simbolo signifas ankaŭ la volon de la spirito liberiĝi de misaj antaŭjuĝoj. Publikigante eseojn, poemojn, novelojn parte hungare, parte Esperante, ĝi intencas montri — ne nur al esperantista publiko — kiel nia lingvo kunligas kulturojn. La unua numero enhavas, krom primovada eseo de Humphrey Tonkin (hungare) literaturan studon pri la hungara poeto Attila József, tradukon de ĉefaj, polaj, hungaraj, boliviaj poemoj, ktp.

La redakcio, kies adreso samas kun tiu de IPR, atendas ankaŭ viajn kontribuaĵojn, tradukitajn aŭ originalajn.

ALVOKOJ

GERMAIN PIRLOT, Kemmelbergstraat 5/b.3, B-8400 Oostende, Belgio, kompiladas informojn pri la leĝa situacio de Esperanto en la lernejoj (elementaj, mezgradaj, superaj) kaj ĉefe pri ĝia *oficiala* instruado en universitatoj kaj superaj institutoj.

Se vi povas helpi iamaniere, kontaktu lin kaj/aŭ instigu kursgvigant(in)ojn de *oficialaj* Esperanto-kursoj je supera instruado, por ke ili informu S-ron Pirlot.

Tiu alvoko ĉiam validas. Antaŭdankon pro via kunlaborado.

Aleksandro S. MELNIKOV (SU-344007, Rostov-Don 7, p.k. 393, USSR) laboras pri disertacio "Interlingvistikaj konceptoj ekde 1945", serĉas ajnajn materialojn (librojn, artikol(ar)ojn, periodaĵojn, bibliografiaĵojn, informojn ktp.) pri la konceptoj rilate al la esenco, objekto, metodo ks de interlingvistiko, ĝiaj ligoj kun aliaj lingvistikaj kaj sociaj sciencoj; nuntempaj konceptoj pri la struktura tipo de IL, ĝiaj karakteroj (principe traktendas ĉiuj lingvoprojektoj ekde 1945); nacia lingvo kiel la monda; universala-tutmonda-helpa (plan)lingvo. Rekompenco laŭ interkonsento.

EDWARD SYMOENS, Putsesteenweg 131/2, B-2180 Kalmthout, kompiladas informojn pri universitataj aŭ altlernejaj tezoj, disertacioj aŭ diplomverkoj rilate al Esperanto, interlingvistiko, la internacia lingvo-problemaro k.s.

Bezonataj informoj: nomo kaj adreso de la verkinto, titolo de la verko, Universitato aŭ Altlernejo en kiu la diplomo estas akirita, eventuale la fonto de la informo (revuo, rekta informo ktp.).

ESTRARO DE LA LIGO

- Prezidanto** : Szerdahelyi István, Univ. ELTE/BTK, H-1364 Budapest, Pf. 107
Vicprezidanto : Symoens Edward, Putsesteenweg 131/A, B-2180 Heide (Kalmthout)
Sekretario : Dazzini Catina, Casella Postale 22, I-54100 Massa
Vicsekretario : Băcev Marin, BG-1000 Sofio, Pf. 1054
Kasisto : Andreasson Bertil, Södra Rörum pl. 455, S-24200 Hörby

HONORAJ MEMBROJ

- Zlatnar Peter (YU, 1984) – Dazzini Mario (I, 1985) – Erbetta Marcel (CH, 1986)
Klemola Irja (SF, 1986) – Olsson Olle (S, 1986) – Toczyński Jozef (PL, 1986)

SEKCIESTROJ DE LA LIGO

- Aŭstralujo** : Annie Spencer, 323 Belmont Rd., Tingalpa. Q-4173.
Aŭstrujo : Mag. Walter Klag, Rudolfinergasse 8/11, A-1190 Wien
Belgujo : Marc Demonty, Schoolstraat 3, B-1710 Dilbeek
Brazilio : Elvira Fontes, Rua Machado de Assis 243, ap. 11, BR-04106 São Paulo SP
Britujo : ĉe E.T.A., Kinburn House, Egham Hill, Egham, Surrey TW 20 0BD
Ĉinujo : Zhang Danchen Huazhong, Normala Universitato, Hubei, Wuhan
Danujo : Lis Thune, Bremsbärvänet 15, DK-2650 Hvidovre.
Finnujo : Pentti Järvinen. Lähdekorvenk 4, SF-33820 Tampere 82
Francujo : Claude Nourmont-Moon, 2 Om Kläppchen, L-5682 Dalheim (provizore)
F.R. Germanujo : Stefanie Tucker, Lilienthalstr. 3, D-6900 Augsburg
Grekujo : K. Koliopoulos, Plateia Pagratiou 5, Strato Pyrou 28, GR-11635 Ateno
Hispanujo : Manuel López Hernández Mata, 21, 2º izq. 41.002 Sevilla
Hungarujo : Márta Kovács, Ady E. u. 23-25/C, H-1221 Budapest
Israelo : Josef Murjan, P.K. 1289, IL-61012 Tel Aviv
Italujo : Catina Dazzini, C.P. 22, I-54100 Massa
Japanio : c/o Yukika Isobe, J.E.I., Waseda-mati 12-3, Sinzyuku-ku, Tokyo
Jugoslavio : Sonja Tavčar, Liminijanska 6, YU-66320 Porotorož
Nederlando : D. Luesken-Burger, Renderklippenweg 5, NL-8162 NC Epe
Nordameriko : John C. Birmingham Jr, 5201 Patterson Ave, Richmond VA 23226, USA
Norvegujo : Rolf Anda, N-4343 Orre
Pollando : Irena Szanzer, Lewartowskiego 9 m. 17, PL-00 185 Warszawa
Portugalia : Alexander Kasesa, Calç° Duque Lafoes 26, 2º., P-1900 Lisboa
Sanmarino : Marina Michelotti, Contrada del Collegio 51, I-43031 San Marino
Sud-Afriko : Axel von Blottnitz, Marcolaan 8, 1700 Florida Glen
Sud-Koreujo : So Gil Su-Sodemun, P.K. 59, Seŭlo
Svedujo : Bertil Andreasson, Södra Rörum pl. 455, S-24200 Hörby
Svisujo : Edgar Jobin, F.W. Dubois 11, CH-2400 Le Locle
Venezuelo : J.E. Bachrich, Apartado 3833, Caracas 1010 A
Vjetnamio : Le Phuo'ng Nam, To Thong Tin Xuat Ban, Phong Khoa Hoc, Dai Hoc Can Tho', Hâu Giang

LABORKOMISIONOJ

- Statistiko** : Pirlot Germain, Kemmelbergstraat 5, b. 3, B-8400 Oostende
Didaktikaj lud(il)oj : Sossois Georges, rue de la Consolation 2, B-6400 Couvin

KUNLABORANTAJ INSTITUCIOJ

- UNESKO** : (Rilatoj de reciproka informado, Kategorio C)
: 7 Place Fontenoy, F-75007 Paris.
Reprezentantoj de ILEI:
Fairbank James, 6 Avenue Th. Rousseau, F-75016 Paris
François Lo Jacomo, 14 rue de la Pompe, F-75016 Paris
- FIMEM** : Fédération Internationale de Mouvements d'Ecole Moderne,
35 Avenue Jottrand, B-1030 Bruxelles
- ICEM** : Institut Coopératif de l'Ecole Moderne, Le Pallet, F-44330 Vallet
- UEA** : Universala Esperanto-Asocio, Nieuwe Binnenweg 176, NL-3015
BJ Rotterdam
- SAT** : Sennacieca Asocio Tutmonda, 67 Avenue Gambetta, F-75020 Paris
- EC** : Esperanto Centro, Pf. 1450, D-4790 Paderborn
- EEC** : Eŭropa Esperanto Centro, Schotlandstraat 73, B-1060 Brussel
- IEI** : Internacia Esperanto-Instituto, Riouwstraat 172, NL-2585
HW Den Haag
- IKS** : Internacia Kultura Servo, Pf. 499, YU-41000 Zagreb
- KCE** : Kultura Centro Esperantista, BP 771, CH-2301 La Chaux-de-Fonds
- KSM** : Koresponda Servo Mondskala, "Les Hortensias", 121 bis Boulevard
Napoléon III, F-06200 Nice

Kontribuaĵoj al IPR

sendendaj en du ekzempleroj, tajpitaj, al la adreso de la Redaktejo (vd. kovrilpaĝon)

Abonado al IPR kaj membriĝo al ILEI:

(membrokotizo 40 Svedaj Kronoj)

- 1) poŝtgirkonto: 682117-7 (Stockholm). «La Internacia Ligo de Esperantistaj Instruistoj» (ILEI). Södra Rörum pl. 455, S-242 00 Hörby (Svedujo).
- 2) poŝtgirkonto: 3789 64 — ILEI 2814 — UEA, Nieuwe Binnenweg 176, NL-3015 BJ Rotterdam (Nederlando)